Podpisany przez:
Marcin Lenart
dnia 23 lutego 2026 r.

UCHWAŁA NR XXVIII/156/2025
RADY MIEJSKIEJ W LIPSKU

z dnia 23 lutego 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Lipsko na lata 2026-2030

Na podstawie art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, 1302) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153, 1436) Rada Miejska w Lipsku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Lipsko na lata 2026-2030" stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Lipsko.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Lipsku

Marcin Lenart

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/156/2026
Rady Miejskiej w Lipsku z dnia 23 lutego 2026 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Lipsko na lata 2026-2030

Spis treści

I WSTĘP **4**

1. Charakterystyka i metodologia opracowania dokumentu 4

2. Uwarunkowania prawne 4

3. Interesariusze Strategii 7

II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA **10**

1. Warunki życia 10

1.1. Dane demograficzne Gminy Lipsko 12

1.2. Mieszkalnictwo 13

1.3. Opieka zdrowotna 13

2. Oświata i Kultura 14

2.1. Placówki oświatowe 14

2.2. Lipskie Centrum Kultury 15

2.3. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Lipsko 15

3. Bezpieczeństwo publiczne 16

4. Organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej 16

5. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej 33

6. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 34

6.1. Zakres i skala pomocy społecznej udzielanej przez MGOPS 39

6.1.1. Zakres i skala świadczeń z pomocy społecznej w latach 2022–2024 40

6.1.2. Rodzina 42

7. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej 43

7.1. Ubóstwo 45

7.2. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność 45

7.3. Bezrobocie 46

7.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza 48

7.5. Potrzeba ochrony macierzyństwa 50

7.6. Uzależnienia 51

7.7. Przemoc domowa 53

7.8. Osoby dotknięte klęską żywiołową 56

8. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025 57
8.1. Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań 57
8.2. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią 65
III CZĘŚĆ ANALITYCZNA **67**
1. Analiza SWOT 67
IV CZĘŚĆ PROGRAMOWA **70**
1. Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 70
2. Wdrożenie Strategii 76
2.1. Koordynacja 76
2.2. Podmioty współpracujące 76
2.3. System monitorowania Strategii. 77
2.4. Ewaluacja Strategii 78
2.5. Źródła finansowania realizacji Strategii 79
2.6. Programy 80
3. Harmonogram 80
4. Zakończenie 80

I WSTĘP

1. Charakterystyka i metodologia opracowania dokumentu

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako „działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądanych struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"[1]. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Dokument pn. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych" stanowi fundament długofalowego planowania danej jednostki samorządowej w zakresie lokalnej polityki społecznej.

Informacje pozyskane w efekcie badań ankietowych oraz analizy *desk research* posłużyły do opracowania analizy SWOT w zakresie problemów społecznych występujących na terenie gminy Lipsko.

2. Uwarunkowania prawne

Opracowując, przyjmując i wdrażając niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, władze Gminy Lipsko wywiązują się z obowiązku określonego w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1214 z późn. zm.). Zgodnie z tą regulacją jednym z zadań własnych gminy jest „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

W art. 16b podanej ustawy został określony otwarty katalog kluczowych elementów każdej gminnej strategii. Są to w szczególności: diagnoza sytuacji społecznej gminy, prognoza zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań.

W opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko uwzględniono w szczególności następujące akty prawne:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025, poz. 1338),

1 K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025, poz. 1153 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1208),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 438 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko pozostaje spójna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Poniżej wymieniono przedmiotowe dokumenty oraz ich cele i obszary, w które wpisują się założenia Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko.

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.):** Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- **Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021 – 2030:** Priorytet V: Warunki życia i ochrona socjalna;

- **Program Dostępność Plus 2018 – 2025:** Obszar: Architektura, Obszar: Koordynacja, Obszar: Cyfryzacja;
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:** Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030:** Cel szczegółowy nr 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Cel szczegółowy nr 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne;
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030-** Priorytet I: Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, Priorytet II: Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu, Priorytet III: Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, Priorytet IV: Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin, Priorytet V: Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, oraz wsparcie integracji na rynku pracy.
- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności:** Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „worksafe rate”;
- **Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025:** Cel operacyjny 2. Profilaktyka uzależnień;
- **Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030:** Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. Cele szczegółowe: Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej. Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową. Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”, który uległ aktualizacji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030:** Priorytety Programu Przeciwdziałania Ubóstwu

i Wykluczeniu Społecznemu: Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, Priorytet II Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży, Priorytet III Aktywna integracja w społeczności lokalnej, Priorytet IV Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych, Priorytet V Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności, Priorytet VI Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

- **Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030:** Obszary uwzględniające działania wobec ogółu osób starszych: I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie. II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej. III. Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej. IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. V. Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych. VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej. VII. Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych: I. Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych. II. Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych dostosowanych do potrzeb niesamodzielnych osób starszych. III. Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym. IV. System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

3. Interesariusze Strategii

Przez interesariuszy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy rozumieć wszystkie strony, które mają poglądy, punkty widzenia lub wymagania oraz mogą lub mają wpływ w sposób bezpośredni lub pośredni na cały system, część systemu lub na określone działania w systemie realizacji Strategii. W gronie interesariuszy są zarówno pojedyncze jednostki, jak i podmioty instytucjonalne czy organizacje pozarządowe. Jedną z grup

interesariuszy tj. osób, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, stanowią adresaci działań strategicznych, czyli wszyscy mieszkańcy Gminy Lipsko ze szczególnym uwzględnieniem osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

	Charakterystyka interesariuszy z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	**Stopień zaangażowania w opracowanie oraz realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**
Interesariusze mający wpływ na opracowanie i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	► Burmistrz Gminy, ► Rada Miasta, ► Urząd Miasta i Gminy. ► pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ► członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ► członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, ► podmioty ekonomii społecznej.	► Współpraca w zakresie dostarczania aktualnych danych statystycznych, ► współpraca w opracowaniu diagnozy, identyfikacji problemów społecznych itd., ► współudział w konstruowa niu, wyznaczaniu celów strategicznych i kierunków działań i ich realizacja, ► współudział w partycypacji społecznej i konsultacjach Strategii, ► zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy w procesie opracowania, wdrażania i monitorowania dokumentu strategicznego.
Interesariusze, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	► Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; ► Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości w tym: osoby ubogie, osoby niepełnosprawne, osoby	Zaangażowanie w tworzenie, ewaluację i wdrażanie działań kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców obciążonych lub zagrożonych zdiagnozowanymi problemami społecznymi w tym: ► prawo głosu w sprawie działań strategicznych, z których mają korzystać,

	bezrobotne, beneficjenci rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową, osoby uzależnione i współuzależnione itd.	► możliwość zgłaszania potrzeb beneficjentów działań strategicznych, ► prawo uczestniczenia w dyskusji na każdym etapie tworzenia dokumentu strategicznego, ► udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Interesariusze, których działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dotyczą jedynie w sposób pośredni	► Wszyscy mieszkańcy gminy, ► podmioty gospodarcze.	► Zainteresowanie wdrożeniem działań strategicznych i rozwiązywaniem problemów społecznych; ► udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ► identyfikacja z celami strategicznymi, ► przekazywanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, ► aktywne uczestnictwo w promowaniu zasad odpowiedzialności społecznej.

II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. Warunki życia

Jakość życia człowieka kształtowana jest przez zespół wzajemnie powiązanych warunków o charakterze materialnym, społecznym, zdrowotnym oraz psychologicznym. Jednym z podstawowych czynników jest sytuacja ekonomiczna, obejmująca poziom dochodów, stabilność zatrudnienia oraz możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak mieszkanie, wyżywienie czy dostęp do usług. Warunki materialne mają istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju jednostki.

Istotnym elementem jakości życia jest również stan zdrowia, zarówno fizycznego, jak i psychicznego, a także dostęp do opieki zdrowotnej i profilaktyki. Zdrowie warunkuje zdolność do aktywnego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym oraz wpływa na subiektywne poczucie satysfakcji z życia. Równie ważne są warunki środowiskowe, takie jak jakość powietrza, stan otoczenia, dostęp do terenów zielonych oraz infrastruktury sprzyjającej rekreacji i wypoczynkowi.

Na jakość życia znacząco oddziałują relacje społeczne i rodzinne, poczucie przynależności do wspólnoty oraz możliwość uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Wsparcie społeczne, dobre relacje interpersonalne oraz integracja z otoczeniem sprzyjają dobrostanowi psychicznemu i ograniczają ryzyko izolacji społecznej. Ważną rolę odgrywa także poziom bezpieczeństwa publicznego oraz stabilność otoczenia społecznego.

Nie bez znaczenia pozostają czynniki subiektywne, takie jak poczucie sensu życia, możliwość realizacji własnych aspiracji, samorealizacji oraz wpływu na własne otoczenie. Jakość życia jest więc kategorią wielowymiarową, łączącą obiektywne warunki życia z indywidualną oceną własnej sytuacji i poziomu zadowolenia z codziennego funkcjonowania[2].

Obszar	Opis
Warunki materialne i ekonomiczne	Obejmują poziom dochodów, stabilność zatrudnienia, sytuację mieszkaniową oraz możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, odzież i dostęp do usług.
Stan zdrowia i dostęp do opieki zdrowotnej	Dotyczy zdrowia fizycznego i psychicznego, dostępności świadczeń medycznych, profilaktyki zdrowotnej oraz

2 **E. Polak**, *Ekonomiczne i pozaekonomiczne mierniki jakości życia – na wybranych przykładach*, [w:] „Roczniki Ekonomii i Zarządzania", nr 13, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Włocławek, dostęp online: https://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re13/polak.pdf

	możliwości korzystania z rehabilitacji i wsparcia specjalistycznego.
Warunki środowiskowe	Obejmują jakość środowiska naturalnego, czystość powietrza i wody, dostęp do terenów zielonych, estetykę przestrzeni publicznej oraz warunki sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji.
Bezpieczeństwo osobiste i publiczne	Związane z poczuciem bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, stabilnością otoczenia społecznego oraz skutecznością działań instytucji odpowiedzialnych za porządek publiczny.
Relacje społeczne i rodzinne	Obejmują jakość więzi rodzinnych, kontakty społeczne, wsparcie ze strony bliskich i społeczności lokalnej oraz poczucie przynależności do grupy.
Dostęp do edukacji i możliwości rozwoju	Dotyczy jakości i dostępności edukacji, możliwości podnoszenia kwalifikacji, rozwoju osobistego oraz uczestnictwa w działaniach edukacyjnych i kulturalnych.
Uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym	Obejmuje możliwość korzystania z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oraz aktywnego udziału w życiu lokalnej społeczności.
Warunki pracy i równowaga między życiem zawodowym a prywatnym	Związane z organizacją pracy, stabilnością zatrudnienia oraz możliwością godzenia obowiązków zawodowych z życiem rodzinnym.
Czynniki psychologiczne i subiektywne	Obejmują poczucie satysfakcji z życia, możliwość samorealizacji, poczucie sensu oraz wpływu na własne życie i otoczenie.

Źródło: opracowane na podstawie: E. Polak, Ekonomiczne i pozaekonomiczne mierniki jakości życia – na wybranych przykładach, [w:] „Roczniki Ekonomii i Zarządzania", nr 13, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Włocławek, dostęp online: https://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re13/polak.pdf

1.1. Dane demograficzne Gminy Lipsko

Tabela przedstawia strukturę ludności gminy według wieku i płci, ukazując zróżnicowanie demograficzne mieszkańców na poszczególnych etapach życia. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, przy czym wyraźnie widoczny jest podział na mężczyzn w wieku 19–65 lat oraz kobiety w wieku 19–60 lat, co wynika z przyjętych granic wieku produkcyjnego. W młodszych grupach wiekowych (dzieci i młodzież) liczba chłopców i dziewcząt jest zbliżona, z niewielkimi różnicami w poszczególnych przedziałach wiekowych. Z kolei w grupach wieku poprodukcyjnego zauważalna jest przewaga kobiet, co odzwierciedla dłuższą średnią długość życia kobiet w porównaniu do mężczyzn. **Całkowita liczba mieszkańców gminy wynosi 10 336 osób, przy czym kobiety stanowią nieco liczniejszą grupę niż mężczyźni**, co jest charakterystyczne dla struktury demograficznej wielu gmin.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0–2	70	71	141
3	39	35	74
4–5	86	77	163
6	38	47	85
7	39	39	78
8–12	262	236	498
13–15	197	148	345
16–17	112	122	234
18	57	40	97
19–65	3196	0	3196
19–60	0	2626	2626
> 65	989	0	989
> 60	0	1810	1810
Ogółem	**5085**	**5251**	**10336**

W 2025 roku, według danych zbiorczych za I, II i III kwartał, odnotowano 31 urodzeń żywych, w tym 17 chłopców oraz 14 dziewczynek, co wskazuje na niewielką przewagę urodzeń chłopców. Jednocześnie w analizowanym okresie zarejestrowano 100 zgonów, wśród których dominowali mężczyźni – 62 przypadki, podczas gdy liczba zgonów kobiet wyniosła 38. Zestawienie danych dotyczących urodzeń i zgonów pokazuje ujemny przyrost naturalny, co może mieć istotne znaczenie dla przyszłej struktury demograficznej gminy. Uzyskane informacje wskazują na potrzebę uwzględniania w polityce lokalnej zarówno działań wspierających rodziny i dzietność, jak i inicjatyw ukierunkowanych na potrzeby starzejącej się części społeczności.

1.2. Mieszkalnictwo

W latach 2022–2024 liczba mieszkań będących w zasobie gminy pozostawała na zbliżonym poziomie, wynosząc 76 lokali w 2022 i 2023 roku oraz 75 lokali w 2024 roku. W tym samym okresie liczba mieszkań komunalnych zmniejszyła się z 55 w 2022 i 2023 roku do 54 w 2024 roku, natomiast liczba mieszkań socjalnych pozostawała niezmienna i wynosiła 21 lokali w każdym z analizowanych lat. Jednocześnie odnotowano systematyczny wzrost liczby osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego – z 5 osób w 2022 roku, przez 6 osób w 2023 roku, do 9 osób w 2024 roku. W przypadku mieszkań socjalnych liczba oczekujących była bardziej zmienna i wynosiła odpowiednio 8 osób w 2022 roku, 3 osoby w 2023 roku oraz 6 osób w 2024 roku. Przedstawione dane wskazują na rosnące zapotrzebowanie na lokale komunalne oraz utrzymującą się potrzebę zabezpieczenia odpowiedniej liczby mieszkań socjalnych dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba mieszkań ogółem	76	76	75
W tym mieszkań komunalnych	55	55	54
W tym mieszkań socjalnych	21	21	21
Liczba osób oczekujących na mieszkanie komunalne	5	6	9
Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	8	3	6

1.3. Opieka zdrowotna

Istotnym filarem polityki społecznej jest system opieki zdrowotnej, którego celem jest zapewnienie każdemu obywatelowi dostępu do niezbędnych świadczeń medycznych, niezależnie od jego statusu materialnego. W Polsce system ten opiera się na **modelu ubezpieczeniowym**, co oznacza, że osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym mają zagwarantowane prawo do ochrony zdrowia i korzystania z usług medycznych finansowanych ze środków publicznych.

System ten tworzą różnorodne **instytucje i podmioty lecznicze**, w tym placówki podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistyczne przychodnie, szpitale, a także personel medyczny – lekarze, pielęgniarki, ratownicy i terapeuci – którzy wspólnie zapewniają kompleksową opiekę zdrowotną. Ramy prawne tego systemu wyznaczają m.in.:

a) **ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**,
b) **ustawa o działalności leczniczej** (zastępująca dawną ustawę o zakładach opieki zdrowotnej).

W latach 2022–2024 infrastruktura ochrony zdrowia na terenie gminy pozostawała na niezmienionym poziomie. W każdym z analizowanych lat funkcjonowała jedna przychodnia publiczna, natomiast nie odnotowano działalności przychodni prywatnych. Liczba ośrodków zdrowia utrzymywała się na stałym poziomie czterech placówek, co zapewniało mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Również liczba aptek była stabilna i wynosiła cztery w każdym roku, co świadczy o niezmiennej dostępności usług farmaceutycznych. Stałość danych w analizowanym okresie wskazuje na brak rozwoju infrastruktury zdrowotnej, ale jednocześnie potwierdza utrzymanie dotychczasowego poziomu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przychodni publicznych	1	1	1
Liczba przychodni prywatnych	0	0	0
Liczba ośrodków zdrowia	4	4	4
Liczba aptek	4	4	4

2. Oświata i Kultura

2.1. Placówki oświatowe

Oświata stanowi jeden z najważniejszych filarów funkcjonowania gminy Lipsko, ponieważ to właśnie poprzez edukację kształtowane są kompetencje, wartości i postawy przyszłych pokoleń. Sprawnie działające placówki szkolne i przedszkolne zapewniają mieszkańcom równy dostęp do wiedzy, wychowania oraz możliwości wszechstronnego rozwoju, co przekłada się na podnoszenie jakości życia całej lokalnej społeczności. Edukacja pełni także rolę integracyjną i kulturotwórczą, wzmacniając więzi społeczne oraz budując poczucie odpowiedzialności za wspólne dobro. Inwestowanie w szkoły, przedszkola i kadry pedagogiczne to w konsekwencji inwestowanie w stabilny, zrównoważony rozwój gminy, która dzięki temu może skutecznie odpowiadać na wyzwania współczesności. Z tego względu gmina Lipsko dokłada starań, aby stworzyć uczniom i wychowankom warunki do bezpiecznego, efektywnego i inspirującego procesu nauczania oraz wychowania.

Wykaz placówek oświatowych w Gminie i Mieście Lipsko:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Długowoli,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Krępie Kościelnej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Antoniego Gustawa Bema w Lipsku,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im Stefana Żeromskiego w Woli Soleckiej,
- Przedszkole Publiczne Samorządowe w Lipsku,
- Publiczne Przedszkole Samorządowe w Długowoli,

- Publiczne Przedszkole Samorządowe w Krępie Kościelnej,
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny w Lipie Miklas,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Hucie.

2.2. Lipskie Centrum Kultury

Lipskie Centrum Kultury (LCK) jest samorządową instytucją kultury funkcjonującą na terenie Miasta i Gminy Lipsko, która prowadzi wszechstronną działalność kulturalną, edukacyjną i rozrywkową. Placówka inspiruje i angażuje lokalną społeczność do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, wspierając integrację mieszkańców oraz promując kulturę ambitną i wartościową, co wpływa na podnoszenie jakości życia kulturalnego odbiorców. Centrum tworzy przestrzeń otwartą dla wszystkich pokoleń, sprzyjając twórczym inicjatywom, rozwojowi pasji oraz poznawaniu siebie poprzez sztukę i szerokie spektrum form aktywności artystycznej, takich jak koncerty, festiwale, konkursy, wystawy i spotkania autorskie. LCK organizuje liczne cykliczne wydarzenia, w tym m.in. *Jarmark Wielkanocny, Tydzień Bibliotek, Festiwal Folkloru i Twórczości Nieprofesjonalnej Powiśle, Dni Lipska* oraz przeglądy twórczości dzieci i młodzieży, co czyni go ważnym ośrodkiem kultury w regionie. Centrum jest miejscem spotkań, wymiany doświadczeń i promocji lokalnych talentów, działając na rzecz zachowania, upowszechniania i rozwoju kultury w gminie Lipsko.

2.3. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Lipsko

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lipsku została utworzona w 1946 roku jako **Biblioteka Gminna**, funkcjonująca w jednym pomieszczeniu przy miejscowej szkole podstawowej, z księgozbiorem składającym się pierwotnie z 85 darowanych książek. W pierwszych latach działalności biblioteka włączała się aktywnie w walkę z analfabetyzmem, organizując wieczory wspólnego czytania oraz inicjatywy popularyzujące czytelnictwo wśród mieszkańców, a jej działalność obejmowała wówczas 23 gromady i 7 punktów bibliotecznych prowadzonych społecznie przez nauczycieli.

W kolejnych dekadach placówka rozwijała swoją strukturę i zasoby – w 1954 roku powstała czytelnia, a liczba wypożyczających i inwentarz biblioteczny systematycznie wzrastały, co wiązało się także z przyrostem punktów bibliotecznych i wzrostem zainteresowania książką. Po reformach administracyjnych w 1975 roku biblioteka pełniła funkcję oddziału terenowego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, a w 1978 roku uzyskała nowy lokal z wypożyczalnią, czytelnią i działem dziecięcym, co przyczyniło się do znacznego rozwoju działalności kulturalno-oświatowej.

W 1992 roku, uchwałą Rady Miasta i Gminy Lipsko, Biblioteka Publiczna została połączona z Domem Kultury w jedną instytucję pod nazwą **Lipskie Centrum Kultury**, dzięki czemu działalność biblioteczna uzyskała stabilne zaplecze organizacyjne i lokalowe. W 1996 roku biblioteka została przeniesiona do dwupoziomowego pomieszczenia w budynku LCK, gdzie kontynuuje swoją misję, intensywnie rozwijając księgozbiór, promując czytelnictwo i realizując różnorodne działania kulturalne oraz edukacyjne dla mieszkańców gminy, obecnie obsługując około 1 500 czytelników i posiadając bogaty zasób ponad 44 tys. woluminów.

3. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Obejmuje całokształt działań, środków i instytucji mających na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami, które mogą zakłócać ich codzienne funkcjonowanie, poczucie stabilności i spokoju. To stan, w którym jednostki i wspólnoty lokalne mogą żyć i działać zgodnie z przyjętymi normami prawnymi, społecznymi i obyczajowymi – bez obawy o swoje życie, zdrowie, mienie czy godność.

4. Organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej

Organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej stanowią ważny element lokalnego systemu wsparcia społecznego, uzupełniając działania administracji publicznej oraz instytucji samorządowych. Ich działalność koncentruje się na realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki uzależnień, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu oraz integracji społecznej, odpowiadając na potrzeby różnych grup mieszkańców.

Podmioty te pełnią istotną rolę w inicjowaniu i realizacji działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i aktywizującym, w szczególności wobec dzieci i młodzieży, rodzin, osób starszych oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Działania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej sprzyjają wzmacnianiu więzi społecznych, budowaniu kapitału społecznego oraz angażowaniu mieszkańców w życie lokalnej wspólnoty.

Podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, mogą łączyć działalność społeczną z aktywnością zawodową i ekonomiczną, przyczyniając się do integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. Ich funkcjonowanie wspiera rozwój lokalny, tworzenie miejsc pracy oraz realizację usług społecznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców.

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej umożliwia efektywniejszą realizację zadań publicznych, zwiększa dostępność usług

społecznych oraz pozwala na elastyczne reagowanie na pojawiające się potrzeby społeczności lokalnej. Uwzględnienie roli tych podmiotów w dokumentach programowych sprzyja rozwojowi partnerskiego modelu realizacji polityki społecznej oraz wzmacnia lokalny system profilaktyki i wsparcia.

Na terenie Miasta i Gminy Lipsko działa wiele aktywnych organizacji pozarządowych, których działalność wzbogaca życie lokalnej społeczności, wspiera integrację mieszkańców i realizuje różnorodne cele społeczne, kulturalne, sportowe i pomocowe.

Nazwa	Opis
Twoje Radio Lipsko	Twoje Radio Lipsko to pierwsza w Polsce rozgłośnia samorządowa nadając na falach średnich. Na mapie polskiej radiofonii zaistniało 7 lutego 2001 roku. Rozgłośnia powstała w wyniku starań ówczesnych burmistrzów Mariana Wodnickiego i Marka Fiutka. Od 2002 roku rozgłośnią do 2025 r. kierował red. Władysław Bajkowski. (zmarł w 2025 r., na chwilę obecną nie ma wskazanej osoby kierującej) Właścicielem stacji jest spółka Polskie Fale Średnie z siedzibą w Krakowie. Stacja swoim zasięgiem obejmuje cały powiat lipski oraz powiaty ościenne z województw mazowieckiego, świętokrzyskiego i lubelskiego. W ciągu 18 lat TRL nadawało 6570 dni. W tym czasie w eter popłynęło 13 140 audycji lokalnych o łącznym czasie trwania 26 280 godzin. Od 2011 roku TRL transmituje mszę święta z kościoła Św. Trójcy z Lipska, a od 2012 roku nadaje także przez Internet. Od początku TRL współpracuje z rozgłośnią Fundacji Głos Ewangelii. Wiele autorskich programów takich jak „Z harcerską trąbką w sygnale", Radiowe Spotkania z farmacją – i nie tylko", „Pan Tadeusz i zioła" czy „Niedzielne okruchy słowa" trwale zapisały się w pamięci słuchaczy. Twoje Radio Lipsko zostało wyróżnione medalem Pro Masovia oraz medalem Za Zasługi Dla Ziemi Lipskiej
Kwartalnik Życie Powiśla	Kwartalnik regionalny „Życie Powiśla" propaguje regionalną historię i kulturę oraz pełni rolę regionalnej kroniki. Wydawany jest

	od 2001 roku przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Lipskiej „Powiśle" przy współpracy ze Starostwem Powiatowym w Lipsku, gminami powiatu lipskiego (Lipsko, Ciepielów, Chotcza, Sienno, Solec, Rzeczniów) oraz gminami sąsiednimi z woj. świętokrzyskiego (Tarłów i Bałtów). Elektroniczna wersja wszystkich roczników kwartalnika znajduje się w Mazowieckiej Bibliotece Cyfrowej. Od 2009 roku redaktorem naczelnym jest Ewelina Siwierska.
Klub Abstynenta „Krokus" w Lipsku	Został zarejestrowany w kwietniu 1998 roku z inicjatywy kilku osób. Klub od początku swojego istnienia ma siedzibę w budynku przy ulicy Iłżeckiej. Klub Abstynenta Krokus czynny jest w każdy wtorek i czwartek od godziny 16.00 do godziny 20.00. Klub działa na rzecz ozdrowienia moralnego i psychicznego osób nadużywających alkoholu oraz przeciwdziałania alkoholizmowi jako zjawisku społecznemu. Celem Klubu jest doprowadzenie jego członków do stałej abstynencji; uczenie kultury życia bez alkoholu, niesienie wszechstronnej pomocy w kształtowaniu własnego rozwoju i odzyskania właściwej postawy w najbliższym otoczeniu, rodzinie, zakładzie pracy, środowisku; pomoc w rozwiązywaniu konfliktów i trudnych problemów życiowych; propagowanie idei trzeźwości wśród społeczeństwa, szczególnie wśród młodzieży na terenie swojej działalności. Członkami Klubu są: trzeźwiejący alkoholicy osoby, które mają problem alkoholowy w rodzinie oraz inne osoby, które z własnego wyboru prowadzą trzeźwy tryb życia Klub realizuje swoje cele poprzez: organizowanie różnych form zajęć socjoterapeutycznych z zakresu oświaty zdrowotnej i pozamedycznej pomocy rozwijanie w członkach Klubu pożytecznych i satysfakcjonujących zainteresowań oraz zapewnienie niezbędnych warunków do spędzenia wolnego czasu bez alkoholu organizowanie obozów rehabilitacyjno-terapeutycznych współpracę ze służbą zdrowia w zakresie leczenia choroby alkoholowej i rehabilitacji współdziałanie z organizacjami społecznymi, politycznymi

	i organami państwowymi, samorządowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi współpracę z innymi stowarzyszeniami o tym samym lub podobnym profilu działania w kraju i zagranicą organizowanie narad, konkursów, wystaw, pokazów o tematyce związanej z celem Klubu.
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Społecznej „Winda”	Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju Miasta i Gminy Lipsko oraz jej mieszkańców, ze szczególnym zaakcentowaniem dziedzin związanych z pomocą społeczną, kulturą, edukacją, sportem i turystyką. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: ▸ pomoc społeczną, doradztwo i pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, ▸ wyrównywanie szans rozwoju rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ▸ działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, ▸ promowanie zatrudnienia i aktywizacja zawodowa bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem itd.
Amatorskie Ludowe Towarzystwo Sportowe „OLD-BOYS” w Lipsku	Siedzibą Towarzystwa jest Miasto Lipsko, terenem działania obszar Rzeczypospolitej Polskiej. <u>Celem Towarzystwa jest:</u> ▸ Rozwój różnych dyscyplin sportu oraz stałe podnoszenie jego poziomu, ▸ Współudział w wychowaniu swoich członków w duchu poszanowania zasad demokracji i patriotyzmu, ▸ Czynny udział w życiu kulturalnym, społecznym i gospodarczym mieszkańców wsi i miasta, ▸ Popularyzowanie kultury zdrowotnej i fizycznej oraz higienicznego trybu życia, ▸ Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami. Towarzystwo liczy 45 członków, zrzeszonych w trzech sekcjach: piłki nożnej, tenisa stołowego i kolarskiej.

Koło Polskiego Związku Niewidomych w Lipsku	Dorośli i dzieci, posiadający orzeczenie o niepełnosprawności ze względu na wzrok (symbol: 04-O, stopień znaczny i umiarkowany) i zamieszkują teren powiatu lipskiego, mogą należeć do organizacji Koło Terenowe Polskiego Związku Niewidomych w Lipsku.
Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział w Lipsku	PTTK działa już od 25 lat i jest głównym moderatorem turystyki. Organizuje wycieczki szkolne, wycieczki dla zakładów pracy, wczasy, rajdy, zloty, konferencje turystyczne. Towarzystwo prowadzi działalność handlową oferując tanio: sprzęt i artykuły wędkarskie w tym: wędki, kołowrotki, zanęty znanych marek światowych oraz trofea sportowe takie jak puchary, statuetki, medale, dyplomy. Przed Sylwestrem PTTK zaprasza po fajerwerki, petardy, organizuje profesjonalne pokazy pirotechniczne. Prowadzi również sprzedaż artykułów sportowych i turystycznych oraz pieczątek i kolczyków dla zwierząt. PTTK organizuje wszelkie formy turystyki aktywnej w celu poznania regionu, zachęcając do zdobywania odznak turystycznych. Lipski PTTK jest inicjatorem pierwszych szlaków turystycznych na terenie powiatu, w tym „Szlaku Żółwia i Dinozaura" oraz europejskiego „Szlaku Bursztynowego Greenways".
Związek Strzelecki „Strzelec" Organizacja Społeczno-Wychowawcza	Celem Związku jest: a) działanie na rzecz niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej i jej umacniania, b) wychowanie obywatelskie członków, oparte na ideologii państwowotwórczej i dyscyplinie społecznej wg wskazań Założyciela i Pierwszego Komendanta Głównego Związku Strzeleckiego Józefa Piłsudskiego, ujętych w Prawie i Przyrzeczeniu Strzeleckim, c) przygotowywanie młodzieży do służby wojskowej, służby w formacjach Obrony Cywilnej, Straży Granicznej, Policji. Straży Pożarnej, a także w innych służbach mających wpływ na szeroko rozumiane bezpieczeństwo publiczne. d) wychowywanie członków Związku w duchu patriotycznym wokół takich wartości jak: Bóg, Honor, Ojczyzna.

	e) podnoszenie poziomu sprawności fizycznej, f) uczenie zdyscyplinowanego życia w zespole. Związek realizuje swe cele poprzez: a) zrzeszanie swoich członków w Jednostkach Strzeleckich oraz samodzielnych Jednostkach Strzeleckich i prowadzenie wśród nich całorocznej działalności oświatowo-wychowawczej oraz organizowanie wypoczynku, posługując się charakterystyczną metodą pracy strzeleckiej w formach wyjazdowych i w miejscu zamieszkania, b) tworzenie warunków do zaspokajania zainteresowań członków przede wszystkim w zakresie kształcenia ogólnego i specjalistycznego, c) udział w obchodach i uroczystościach narodowych, d) organizowanie przedsięwzięć związanych z działalnością w zakresie kultury, kultury fizycznej, sportu oraz higieny i oświaty zdrowotnej, e) prowadzenie działalności wydawniczej i informacyjnej, f) prowadzenie wykładów, ćwiczeń, kursów i obozów oraz szkolenia wojskowego, g) prowadzenie ww. działalności także wśród nie zrzeszonych w Związku, h) współdziałanie z władzami państwowymi i samorządowymi oraz instytucjami powołanymi do działania w zakresie obronności państwa, i) współpracę z organami władz państwowych, administracji rządowej i samorządu terytorialnego, placówkami oświaty i wychowania, w zakresie realizacji programu wychowania ogólnego i obywatelskiego, j) kształcenie kadry instruktorskiej, w tym rezerwistów, k) reprezentowanie sportów obronnych wewnątrz i na zewnątrz kraju, organizowanie i przeprowadzanie zawodów sportowych i obronnych, l) prowadzenie profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom,

	m) prowadzenie świetlic środowiskowych oraz klubów zainteresowań, n) krzewienie zamiłowania krajoznawczego oraz umiejętności turystycznych, o) szerzenie wiedzy ekologicznej, inspirowanie i prowadzenie prac na rzecz ochrony środowiska, p) realizowanie zadań zleconych przez organy administracji państwowej, samorządowej oraz osoby prawne i fizyczne. Dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta i Gminy w Lipsku (ze środków Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) oraz nielicznych sponsorów, jednostka strzelecka prowadzi w ramach działalności pozalekcyjnej szkolenie wychowawcze (obywatelskie), patriotyczne i obronne młodzieży szkolnej i pozaszkolnej. Zajęcia szkoleniowe ze strzelectwa sportowego, walki wręcz, technik interwencyjnych, podstaw alpinizmu, orienteeringu, terenoznawstwa, pomocy przedmedycznej, obrony cywilnej, survivalu i ćwiczenia ogólnowojskowe odbywają się w czasie wolnym (w soboty, ferie zimowe, wakacje) nie tylko na miejscu stałej dyslokacji jednostki. Strzelczynie i strzelcy co roku uczestniczą w obozach przysposobienia obronnego i wojskowego, zlotach szkoleniowych, wycieczkach o charakterze patriotyczno-obronnym oraz rajdach , grupach survivalowych, marszach i grach terenowych. Bardzo atrakcyjne dla młodzieży są "szkoły przetrwania", skoki spadochronowe, kursy wspinaczkowe i płetwonurkowe. Należy zaznaczyć, że młodzież strzelecka brała czynny udział w akcjach przeciwpowodziowych (1997, 2001, 2010.) ratując dobra materialne zalanej ludności Ostrowca Św., Chotczy, Kamienia i innych miejscowości. Jednostka strzelecka razem z policją i strażą pożarną zabezpieczają wiele lokalnych imprez, jak chociażby amatorskie wyścigi kolarskie im. H. Gintera, Młodych Rolników do Brukseli, międzynarodowy wyścig kolarski Przyjaźni Polsko-Ukraińskiej (09.06.2000), happeningi: Ku

	trzeźwości, Uzależnieniom i przemocy-NIE, piesze pielgrzymki młodych do Piotrawina. Organizacja ta jest stale widoczna, nie tylko w środowisku lokalnym, w czasie różnych przedsięwzięć oraz uroczystości państwowych i narodowych: ► warty honorowe w miejscach pamięci narodowej i udział Pocztu Sztandarowego ZS „Strzelec”- OSW w rocznicowych uroczystościach Narodowego Święta Konstytucji 3 Maja i Narodowego Święta Niepodległości, ► bohatera narodowego Powstania Styczniowego płka Dionizego Czachowskiego w Jaworze Soleckim ► marsz Szlakiem I Kompanii Kadrowej Kraków-Kielce, ► marsz szlakiem Powstania Styczniowego 1863 roku Bodzentyn - Suchedniów , ► apel Poległych Żołnierzy Września 1939 r. w lesie pod Dąbrową k. Ciepielowa, ► ślubowania uczniowskie i przyrzeczenia strzeleckie młodzieży, ► opieka nad kwaterami i obeliskami poległych powstańców i żołnierzy, ► opieka nad Sztandarem Armii Krajowej Koło Lipsko, ► dbanie o porządek i bezpieczeństwo uczestników lokalnych imprez (coroczny wyścig im. H. Gintera w okolicach Lipska, „Bieg ku trzeźwości”), ► happening „Narkotykom i przemocy- NIE”, ► obsługa i zabezpieczenie porządkowe pieszych pielgrzymek młodzieży Dekanatu Lipskiego do Piotrawina, ► pomoc logistyczna przy obsłudze Ogólnopolskich Pielgrzymek Rodziny Szkół im. Jana Pawła II do Częstochowy (praca z pocztami sztandarowymi), Stowarzyszenie kształtuje historyczną i obronną świadomość oraz państwowotwórcze postawy. Oferuje młodzieży możliwość

	zapoznania się z tradycjami walk o niepodległość oraz uczenia się "żywej" historii, poprzez spotkania z przedwojennymi strzelcami i kombatantami. Stowarzyszenie kształtuje historyczną i obronną świadomość oraz państwowotwórcze postawy. Oferuje młodzieży możliwość zapoznania się z tradycjami walk o niepodległość oraz uczenia się "żywej" historii, poprzez spotkania z nauczycielami historii, przedwojennymi strzelcami i kombatantami. Strzelczynie i strzelcy otoczyli opieką miejsca pamięci narodowej. Młodzież zrzeszona w "Strzelcu" realizuje gminny program profilaktyczno-rozwojowy pn. Być wolnym i odpowiedzialnym.
Fundacja Stowarzyszenia Trzeźwość i Gospodarność im. Marka Aureliusza w Stalowej Woli Oddział w Lipsku	Celami Fundacji są: 1. stwarzanie warunków dla zdobywania i poszerzania wiedzy, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez osoby dotknięte alkoholizmem, ubogie, 2. wspierania działań na rzecz ochrony zdrowia, leczenia, rehabilitacji, 3. wspierania rozwoju młodzieży uzdolnionej artystycznie, w tym promowanie młodych artystów, 4. promocja Miasta Stalowa Wola w kraju i za granicą. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: 1. organizowanie i finansowanie: a) galerii i wystaw artystycznych w kraju i za granicą, b) nagród literackich, artystycznych i stypendiów związanych z celami Fundacji, c) konferencji i seminariów, targ ów sztuki, imprez i konkursów w kraju i za granicą, przedstawień teatralnych i występów artystycznych w innych formach. 2. zakładanie i wspieranie domów dziecka oraz hospicjów, a także muzeów i teatrów, 3. finansowanie działalności edukacyjnej i rekreacyjnej prowadzonej przez domu dziecka i szkoły,

	4. organizowanie i finansowanie badań medycznych, profilaktyki i diagnostyki medycznej, a także zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych, 5. aktywizowanie ludzi nauki, kultury i sztuki służące realizacji celów Fundacji oraz organizowanie wokół nich ruchu społecznego, 6. upowszechnianie wiedzy teoretycznej i osiągnięć praktycznych służących realizacji celów statutowych, 7. współpraca z instytucjami państwowymi i organizacjami społecznymi działającymi w zakresie objętym celami Fundacji oraz krajowymi i zagranicznymi galeriami, muzeami, teatrami, placówkami artystycznymi oraz szkołami i innymi placówkami oświatowymi, a także osobami fizycznym i wykazującymi zainteresowanie celami Fundacji. Fundacja skupia jako wolontariuszy i podopiecznych, alkoholików, którzy mają już za sobą pewien etap wychodzenia z nałogu oraz Rodziny tych alkoholików.
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Lipskiej „Powiśle”	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Lipskiej "Powiśle" propaguje regionalną historię i kulturę oraz realizuje projekty służące promocji Ziemi Lipskiej. Od 2001 roku wydaje kwartalnik regionalny "Życie Powiśla" prezentujący życie społeczno - kulturalne i dzieje regionu. Współpracuje z gminami powiatu lipskiego (Lipsko, Ciepielów, Chotcza, Sienno, Solec, Rzeczniów) w województwie mazowieckim oraz gminami (Tarłów i Bałtów) województwa świętokrzyskiego. Towarzystwo realizowało i realizuje projekty wspólnie z gminami regionu, a także m.in. Ministerstwem Obrony Narodowej, Grupą Partnerską "Krzemienny Krąg", Stowarzyszeniem Centrum Młodzieży "Arka". Obszary działań Nauka, kultura, ekologia **1.** Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego ► ochrona zabytków, dziedzictwo

	► animacja społeczno-kulturalna ► edukacja kulturalna **2.** Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna ► działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych **3.** Tożsamość, tradycja narodowa ► Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej **4.** Sport, turystyka, wypoczynek ► Turystyka i krajoznawstwo
Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń im. Św. Brata Alberta" w Lipsku	Głównym celem było niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym, rodzinom będącym w trudnej sytuacji, dzieciom i młodzieży Stowarzyszenie udziela pomocy rodzinom dzięki pozyskiwanym środkom z programów, konkursów ogłaszanych przez Urzędy: Marszałkowski, Wojewódzki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej , fundacje. Efektywnie współpracuje z Radomskim Bankiem Żywności – prowadzi dystrybucję żywności w ramach programu PEAD. Stowarzyszenie: organizuje wiele imprez integracyjnych, kulturalnych, sportowych. Na stałe wpisuje się: Sobótka, Olimpiada Sportowa, Andrzejki, Mikołajki, Wigilie, Zabawy Choinkowe, a w Domu Dziecka: Dziecięce Spotkania ze Sztuką, Wakacyjne Spotkania z Teatrem. Stowarzyszenie współpracuje z jednostkami powiatowymi tj. Środowiskowymi Domami Samopomocy w Lipsku_i Łaziskach, Domem Dziecka, OSW w Hucie, Domem Pomocy Społecznej w Lipsku, Ogniskiem Muzycznym w Siennie, Stowarzyszeniami, Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, a także z organizacjami społecznymi: Kołami Gospodyń Wiejskich, Polskim Związkiem Niewidomych, Radomskim Bankiem Żywności i Stowarzyszeniem Centrum Młodzieży Arka w Radomiu.

Stowarzyszenie „Dobro Dziecka”	► Wspieranie edukacji osób niepełnosprawnych. ► Działanie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. ► Wspieranie finansowe ośrodków edukacji niepełnosprawnych (baza dydaktyczna, integracja lokalna). Prowadzone działania ► program profilaktyki uzależnień ► program ekologiczny ► program skrzywień kręgosłupa - profilaktyczny ► program wspierania edukacji w klasach integracyjnych. Głównym odbiorcą naszych działań są dzieci niepełnosprawne z terenu Powiatu Lipska. Szczególną opieką obejmujemy dzieci w klasach integracyjnych, domu dziecka, ośrodku szkolno-wychowawczym w Hucie. Obszary działań Przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca ► Działalność charytatywna ► Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans ► Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych Ochrona zdrowia ► Ochrona i promocja zdrowia Nauka, kultura, ekologia ► Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie ► Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego ► Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna ► Promocja i organizacja wolontariatu

	Sport, turystyka, wypoczynek ► Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu ► Turystyka i krajoznawstwo ► Wypoczynek dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie Lipskie Forum Kobiet	1. Wzmacnianie więzi i poczucia solidarności kobiet. 2. Działanie na rzecz promocji regionu lipskiego. 3. Działania na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego, zwiększenia aktywności kobiet i ich udziału w życiu społecznym i politycznym. 4. Promocja i popieranie aktywizacji zawodowej kobiet, rozwijanie aktywnych form opieki nad dziećmi i seniorami. 5. prowadzenie różnego rodzaju działań mających na celu integrację społeczną. 6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu młodzieży i dorosłych. 7. Stworzenie niezależnego forum kobiecych inicjatyw społecznych. 8. Wszechstronne działania i propagowanie informacji, metod i technik mających na celu poprawę sytuacji kobiet (w tym zdrowotną). 9. Wspieranie rodziny przez promowanie idei partnerstwa. 10. Ochrona praw, reprezentowanie interesów i działanie na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet i ich rodzin. 11. Inspirowanie działań na rzecz rozwoju kultury i tradycji. 12. Promowanie działań na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.
Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Celem stowarzyszenia jest upowszechnianie form działalności edukacyjnej osób starszych, promowanie form działalności edukacyjnej osób starszych, promowanie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia, promocja turystyki krajoznawczej i aktywnego wypoczynku, wpieranie inicjatyw kulturowych, sztuki ochrony dóbr kultury i tradycji powiatu lipskiego i regionu mazowieckiego, wspieranie idei wolontariatu, innych działań społecznych, profilaktycznych zapobiegających marginalizacji Społecznej osób starszych,

	aktywizacji społecznej i poprawy jakości życia osób starszych. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez organizowanie różnego rodzaju wykładów, seminariów, konferencji i spotkań tematycznych, spotkania z ludźmi nauki, kultury, sztuki, polityki i gospodarki, organizowanie i uczestnictwo w imprezach sportowych, rehabilitację zdrowotną, organizowanie imprez kulturalnych i działalność turystyczno-krajoznawczą, działalność w zespołach, klubach, sekcjach zajmujących się sztuką, promocją literatury i kulturoznawstwa, wspieranie członków stowarzyszenia w działalności Społecznej, dobroczynnej i wolontariackiej, wspieranie działalności informacyjnej, oświatowej i wydawniczej, inne działania sprzyjające rozwojowi statutowych celów stowarzyszenia.
Polski Związek Wędkarski – Koło w Lipsku	Celem Związku jest organizowanie i promowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, użytkowanie i ochrona wód, działanie na rzecz ochrony przyrody i kształtowanie etyki wędkarskiej. Organizowanie rekreacyjnych imprez wędkarskich, organizowanie współzawodnictwa sportowego opartego o zasady obowiązujące w polskich związkach sportowych, popularyzowanie idei wędkarstwa i działalności PZW wśród dzieci i młodzieży oraz prowadzenie pracy oświatowo-wychowawczej w tym zakres, edukację wędkarską i turystykę
Koła Gospodyń Wiejskich	► Koło Gospodyń Wiejskich „Teraz My” w Maruszowie ► Koło Gospodyń Wiejskich Szymanów – Gołębiów ► Koło Gospodyń Wiejskich „Wolanki” z Woli Soleckiej Drugiej i Katarzynowa ► Koło Gospodyń Wiejskich „Pod Lipą” w Lipie Miklas ► Koło Gospodyń Wiejskich „Józefów” w Józefowie ► Koło Gospodyń Wiejskich Długowola Pierwsza ► Koło Gospodyń Wiejskich „Piękno, Smak i Dobro” w Lipsku ► Koło Gospodyń Wiejskich Śląskie Porębianki

	Prowadzenie wśród kobiet wiejskich działalności społeczno-wychowawczej, oświatowo - kulturalnej, w zakresie poprawy warunków socjalno - bytowych rodzin wiejskich, upowszechniania postępu w rolnictwie i gospodarstwie domowym oraz poprawy stanu ochrony zdrowia i opieki społecznej mieszkańców wsi. Angażowanie dzieci i młodzieży w kultywowanie tradycji ludowych ze szczególnym wskazaniem na tradycje naszego regionu.
OSP: Krępa Kościelna, Wola Solecka, Długowola, Maruszów, Lipsko	Ochotnicze Straże Pożarne realizują zadania związane z ochroną życia, zdrowia i mienia mieszkańców, w szczególności poprzez udział w akcjach ratowniczych, gaśniczych oraz usuwaniu skutków klęsk żywiołowych i innych zagrożeń. Jednostki angażuje się również w działania prewencyjne, edukacyjne i informacyjne, mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa lokalnej społeczności. OSP pełni także ważną funkcję społeczną, integrując mieszkańców oraz wspierając inicjatywy lokalne i wydarzenia o charakterze społecznym i kulturalnym.
Stowarzyszenie ”Róża” w Krępie Kościelnej	Działalność na rzecz integracji, reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Stowarzyszenie Przyjaciele Twojego Radia Lipsko w Lipsku	Wspieranie działalności Twojego Radia Lipsko - działalność samopomocową, szkoleniową i doradczą.
Stowarzyszenie „Zakątek pod zielonym lukrem” w Śląsku	Działalność wspomagająca rozwój, integrację i aktywizację wspólnot i społeczności lokalnych.
„Sekcja Emerytów i Rencistów” w Lipsku	1. Rehabilitacja podstawowa. 2. Organizowanie szkoleń, kursów i warsztatów. 3. Organizowanie różnorodnych form działalności kulturalnej. 4. turystycznej, sportowej, wypoczynkowej i rekreacyjnej.

	5. Współpraca, pomoc oraz edukacja członków stowarzyszenia i ich rodzin. 6. doradztwo, poradnictwo i konsultacje.
Stowarzyszenie „Sami Swoi" w Szymanowie	Działalność wspomagająca rozwój, integrację, aktywizację wspólnot i społeczności lokalnych.
Stowarzyszenie Ludowianki w Szymanowie	Działalność wspomagająca rozwój, integrację i aktywizację wspólnot i społeczności lokalnych .
Klub Sportowy „Powiślanka" Lipsko	Celem klubu jest: rozwój różnych dyscyplin sportu oraz stałe podnoszenie jego poziomu. Współudział w wychowaniu swoich członków w duchu poszanowania zasad demokracji i patriotyzmu. Czynny udział w życiu kulturalnym, społecznym i gospodarczym lipska i okolic. Liczba zawodników: 22 seniorów, 17 juniorów.
Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Lipsko	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Lipsko jest organizacją pozarządową, reprezentującą tzw. trzeci sektor, obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) i rynkowego (przedsiębiorców). Stowarzyszenie rozpoczęło działalność w 2016 roku i od tej chwili prowadzi bezpłatną działalność społeczną na terenie miasta i gminy Lipsko w oparciu o pracę społeczną swoich członków. Stowarzyszenie to grupa ludzi, którym nie jest obojętne to, co dzieje się w miejscu, w którym mieszkają. Nasi członkowie to przedstawiciele różnych grup społecznych i zawodowych w tym również osoby doświadczone w realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych i UE. Poprzez aktywizację i integrację lokalnej społeczności przyczyniamy się do rozwoju gminy i kształtowania podstaw społeczeństwa obywatelskiego. Źródłami finansowania działalności Stowarzyszenia są środki zewnętrzne pozyskane na realizację projektów. W ramach swojej działalności Stowarzyszenie zrealizowało i realizuje przedsięwzięcia/projekty skierowane na wspomaganie rozwoju i

	promocję działalności organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup świadczących prace o charakterze społecznym na rzecz mieszkańców miasta i gminy Lipsko. Stowarzyszenie nie pobiera opłat od odbiorców projektów, które realizuje, organizacja zajmuje się realizacją wyłącznie bezpłatnych inicjatyw na rzecz społeczności. Główny przedmiot naszej działalności to realizacja projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków funduszy krajowych lub europejskich, Stowarzyszenie nie posiada zaplecza finansowego pozwalającego na prowadzenie działalność ciągłej. Działalność stowarzyszenia nie ogranicza się tylko do realizacji projektów własnych, służymy również pomocą mniejszym organizacjom takim jak tj. KGW w samodzielnym aplikowaniu o środki finansujące ich działalność. Projekty realizowane przez stowarzyszenie to bezpłatne prospołeczne akcje/działania poświęcone interakcji społecznej, projekty/kampanie edukacyjne poświęcone ochronie przyrody, ekologii, zmianie klimatu, ochronie powietrza, ważną strefą naszej działalności są projekty poświęcone rozwojowi infrastruktury sportowej udostępnianej nieodpłatnie na rzecz dzieci i młodzieży, dodatkową formą naszej działalności jest wspieranie organizacji kultywujących tradycję regionu, produktów lokalnych.
Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec im. Bohaterów Chotczy w Lipsku	**Cele statutowe ZHP to:** ► stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju człowieka, ► nieskrępowane kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, przy poszanowaniu jego prawa do wolności i godności, w tym wolności od wszelkich nałogów, ► upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, samorządności, równouprawnienia, tolerancji i przyjaźni,

	► stwarzanie warunków do nawiązywania i utrwalania silnych więzi międzyludzkich ponad podziałami rasowymi, narodowościowymi i wyznaniowymi, ► upowszechnianie wiedzy o świecie przyrody, przeciwstawianie się jego niszczeniu przez cywilizację, kształtowanie potrzeby kontaktu z nieskażoną przyrodą.
Rada Seniorów Powiatu Lipskiego	Celem Rady jest zwiększenie zaangażowania seniorów w sprawy lokalnej społeczności, w szczególności dotyczące rozwiązywania problemów i zaspakajania potrzeb środowiska osób starszych.
Stowarzyszenie „Oculus" w Lipsku	Zarejestrowana w 2019 roku firma Stowarzyszenie „OCULUS" specjalizuje się w obszarze organizacji i związków a zwłaszcza w branży organizacji społecznych i charytatywnych.

5. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei Gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Lipsko zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,

- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

6. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gmina ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni poprzez świadczenie pracy socjalnej wzmacniają zdolności swoich podopiecznych, motywują do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz aktywizują zawodowo i społecznie. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku

z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe/wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. **Zasiłek stały** - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu państwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno –rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. **Zasiłek okresowy** - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.
3. **Zasiłek celowy** - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne

udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. **Praca socjalna** - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie

osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy OPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku.

Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. **Składka zdrowotna** - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
3. **Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe** – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.
4. **Sprawienie pogrzebu** – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np.

z powodów finansowych lub osobistych; sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

5. **Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada Miejska określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

6. **Ośrodki wsparcia**- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z

małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

7. **Rodzinne domy pomocy** – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,
8. **Domy pomocy społecznej** – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.
9. **Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie** – udzielane osobom tego pozbawionym.

6.1. Zakres i skala pomocy społecznej udzielanej przez MGOPS

W 2025 roku, według danych zbiorczych za I, II i III kwartał, pomocą Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objęto łącznie **355 rodzin**. W tej grupie znajdowało się **25 rodzin**, które korzystały ze wsparcia z uwagi na problemy związane z uzależnieniami.

POMOC MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	
	2025 r. (Dane za I, II i III kwartał zbiorczo)
Liczba rodzin ogółem	355
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	25

W 2025 roku, na podstawie danych zbiorczych za I, II i III kwartał, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił łącznie **335 form pomocy**. Najczęściej stosowaną formą wsparcia były **porady**, z których skorzystało **235 osób**, co wskazuje na duże zapotrzebowanie na pomoc informacyjną, doradczą i socjalną. **Świadczenia pieniężne** otrzymały **103 osoby**, natomiast w analizowanym okresie **nie udzielano świadczeń rzeczowych**, co może świadczyć o koncentracji działań MGOPS na wsparciu finansowym i doradczym.

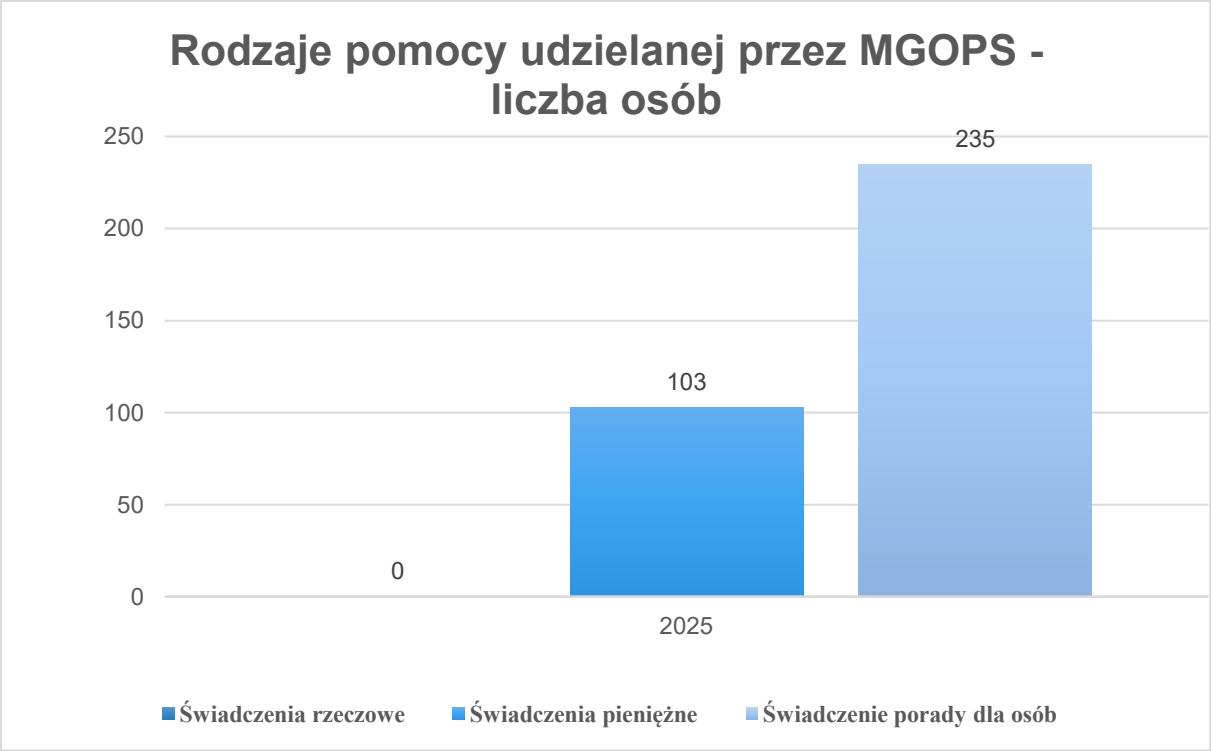

6.1.1. Zakres i skala świadczeń z pomocy społecznej w latach 2022–2024

W analizowanym okresie 2022–2024 obserwuje się systematyczne zwiększanie nakładów na składki zdrowotne, co było bezpośrednio związane ze wzrostem liczby opłaconych składek oraz rozszerzeniem grupy osób objętych ubezpieczeniem, w tym osób uczestniczących w programach aktywizacyjnych realizowanych przez Centrum Integracji Społecznej. Wydatki na zasiłki okresowe i celowe pozostawały na względnie stabilnym poziomie, jednak struktura udzielanej pomocy wskazuje na utrzymujące się potrzeby wsparcia związane głównie z bezrobociem, chorobą i niskimi dochodami, przy jednoczesnym wzroście liczby organizowanych pogrzebów, co może świadczyć o narastających problemach społecznych wśród osób najuboższych i samotnych. Wyraźny wzrost wydatków na zasiłki stałe w 2024 roku, przy rosnącej liczbie świadczeń, potwierdza zwiększającą się skalę długotrwałego wsparcia dla osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania. Jednocześnie systematyczny wzrost kosztów funkcjonowania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odzwierciedla rozszerzający się zakres realizowanych zadań oraz rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc społeczną. Zwiększenie nakładów na usługi opiekuńcze, w tym uruchomienie usług sąsiedzkich dla seniorów w 2024 roku, wskazuje na dostosowywanie oferty wsparcia do procesów starzenia się społeczeństwa oraz potrzeb osób starszych i niesamodzielnych.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Składki zdrowotne – wydatki (zł)	20 278,92	22 114,48	37 679,93
Liczba opłaconych składek zdrowotnych	364	402 (348 + 54)	470 (413 + 57)
Liczba osób objętych składkami	37	41 (34 + 7 osób zatrudnionych w CIS)	48 (42 + 6 osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej)
Zasiłki okresowe i celowe – wydatki (zł)	90 399,60	103 001,19	90 191,76
Liczba świadczeń – zasiłki okresowe	87	107	93
Liczba osób – zasiłki okresowe	24	26	24
Liczba rodzin objętych zasiłkami celowymi	77	77	75
Liczba zorganizowanych pogrzebów	1	2	3
Zasiłki stałe – wydatki (zł)	241 745,60	248 968,57	381 367,68
Liczba świadczeń	421	427	451
Liczba świadczeniobiorców	41	44	43
Ośrodek Pomocy Społecznej – wydatki (zł)	1 153 676,03	1 250 485,99	1 395 284,03
Usługi opiekuńcze – wydatki (zł)	163 272,25	257 621,64	349 152,20
Liczba środowisk/osób objętych usługami	15 (w tym 4 osoby w ramach programu 75+)	24 usługi opiekuńcze	27 usługi opiekuńcze 11 (usługi sąsiedzkie 60+)

Osoby objęte programem korzystają z bezpłatnych posiłków we wszystkich szkołach naszej gminy i przedszkolach oraz młodzież z terenu naszej gminy uczęszczająca do szkół średnich. Pomoc otrzymują także osoby dorosłe korzystające z bezpłatnych posiłków, świadczenia pieniężnego na zakup posiłków lub żywności oraz świadczenia rzeczowego.

W latach 2022–2024 obserwowany jest systematyczny wzrost skali wsparcia w ramach programu dożywiania – łączne wydatki wzrosły z 81 940,22 zł w 2022 roku do 129 775,60 zł w 2024 roku, a liczba osób objętych pomocą zwiększyła się z 153 do 170. W 2024 roku pomocą w formie posiłków objęto 118 dzieci, natomiast wsparcie finansowe na zakup żywności otrzymało 48 osób. Dodatkowo w 2024 roku bezpłatnymi posiłkami objętych było również 4 dorosłych mieszkańców gminy.

Dożywianie	2022	2023	2024
Łączne wydatki (zł)	81 940,22	108 589,98	129 775,60
Liczba osób objętych pomocą	153	167	170
Liczba dzieci objętych posiłkami	103	128	118
Liczba rodzin/osób otrzymująca świadczenia pieniężne na zakup żywności	20 rodzin	35 osób	48 osób

W latach 2022–2023 w Domach Pomocy Społecznej przebywały po 3 osoby, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła do 6 osób. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców DPS systematycznie zwiększały się wydatki ponoszone przez gminę, z 100 017,57 zł w 2022 roku do 194 199,06 zł w 2024 roku. Dane te wskazują na rosnące zapotrzebowanie na całodobową opiekę instytucjonalną oraz na zwiększające się koszty utrzymania tej formy wsparcia.

Domy Pomocy Społecznej	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	3	3	6
Wydatki poniesione (zł)	100 017,57	165 361,80	194 199,06

6.1.2. Rodzina

W latach 2022–2024 widoczne są istotne zmiany w strukturze i skali realizowanych świadczeń rodzinnych. W 2022 roku wypłacono 7 771 świadczeń wychowawczych, natomiast w 2023 roku realizowano je już wyłącznie w ramach koordynacji, obejmując 48 świadczeń, a w 2024 roku nie były one realizowane na poziomie gminy. Jednocześnie systematycznie rosły łączne wydatki na świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego – z 4 561 906,24 zł w 2022 roku do 6 364 620,50 zł w 2024 roku, co wynikało m.in. ze wzrostu kosztów świadczeń rodzinnych oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

Liczba świadczeń rodzinnych zmniejszała się z 12 078 w 2022 roku do 10 128 w 2024 roku, jednak ich łączna wartość finansowa rosła, co wskazuje na wzrost jednostkowych kosztów wsparcia. Spadkowi ulegała również liczba świadczeń rodzicielskich, natomiast liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami w poszczególnych latach. Wyraźnie wzrosła natomiast liczba składek opłacanych za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze – z 607 w 2022 roku do 826 w 2024 roku.

W analizowanym okresie zwiększały się również wydatki na wspieranie rodziny oraz na rodziny zastępcze, co odzwierciedla rosnące potrzeby w zakresie wsparcia opiekuńczo-wychowawczego i pieczy zastępczej. Z kolei wydatki związane z Kartą Dużej Rodziny pozostawały relatywnie niskie i zmienne, co wynika z liczby wydanych kart i charakteru tego

zadania. Całość danych wskazuje na przesunięcie ciężaru wsparcia z klasycznych świadczeń wychowawczych w kierunku świadczeń rodzinnych, opiekuńczych oraz działań wspierających rodzinę i system pieczy zastępczej.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenia wychowawcze – liczba świadczeń	7 771	48 (w ramach koordynacji)	–
Świadczenia rodzinne i FA – wydatki ogółem (zł)	4 561 906,24	5 192 059,31	6 364 620,50
świadczenia rodzinne (zł)	3 716 707,82	4 166 122,75	5 227 956,19
liczba świadczeń rodzinnych	12 078	10 793	10 128
świadczenia rodzicielskie	227	166	131
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	534	471	509
składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna	607	799	826
Karta Dużej Rodziny – wydatki (zł)	1 777	2 282	635
Wspieranie rodziny – wydatki (zł)	62 500,60	73 923,75	102 478,92
Rodziny zastępcze – wydatki (zł)	100 323,65	132 520,32	167 214,88

7. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Analiza danych z lat 2022–2024 wskazuje, że głównymi przyczynami kwalifikującymi mieszkańców do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były przede wszystkim **bezrobocie**, **długotrwała choroba**, **niski dochód**, **ubóstwo** oraz **niepełnosprawność**. W każdym z analizowanych lat zasiłki okresowe przyznawane były głównie osobom pozostającym bez pracy lub zmagającym się z problemami zdrowotnymi, co potwierdza utrzymujący się charakter tych trudności społecznych – w 2022 roku pomocą objęto 24 osoby, w 2023 roku 26 osób, a w 2024 roku ponownie 24 osoby.

Zasiłki celowe i celowe specjalne kierowane były w szczególności do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wymagających wsparcia w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych, takich jak zakup żywności, leków, opału czy odzieży. Dominującymi przesłankami przyznania tej formy pomocy były **bezrobocie**, **niepełnosprawność** oraz **choroba**, a liczba rodzin objętych wsparciem utrzymywała się na zbliżonym poziomie w całym analizowanym okresie.

Zasiłki stałe stanowiły istotne wsparcie dla osób długotrwale niezdolnych do pracy i samodzielnego funkcjonowania z powodu **ubóstwa** i **niepełnosprawności**. Systematyczny wzrost liczby wypłacanych świadczeń – z 421 w 2022 roku do 451 w 2024 roku – wskazuje na utrzymującą się skalę problemów zdrowotnych i ekonomicznych w tej grupie mieszkańców.

Usługi opiekuńcze przyznawane były głównie z uwagi na **podeszły wiek**, **samotność** oraz **ograniczoną samodzielność wynikającą z niepełnosprawności i stanu zdrowia**. W kolejnych latach rozszerzano zakres tej formy wsparcia, obejmując pomocą zarówno osoby starsze w wieku 75+, jak i seniorów powyżej 60. roku życia w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów".

Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, że system pomocy społecznej w gminie koncentruje się przede wszystkim na łagodzeniu skutków **ubóstwa**, **bezrobocia**, **chorób**, **niepełnosprawności** oraz problemów wynikających z **wieku i niesamodzielności**, co uzasadnia konieczność dalszego rozwijania działań wspierających te grupy mieszkańców.

Dane za I, II i III kwartał 2025 roku wskazują, że pomoc społeczna została przyznana łącznie **103 osobom**, przy czym najczęściej występującym powodem była **ubóstwo**, które dotyczyło **70 przypadków**, co potwierdza utrzymujące się problemy dochodowe części mieszkańców. Istotnymi przesłankami do udzielania wsparcia były również **długotrwała choroba** (**50 osób**) oraz **niepełnosprawność** (**45 osób**), które w znacznym stopniu ograniczają samodzielne funkcjonowanie i możliwości aktywności zawodowej.

Wśród przyczyn przyznania pomocy odnotowano także **bezrobocie** (**42 osoby**), wskazujące na trudności na rynku pracy, a także **alkoholizm** (**17 przypadków**) i **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** (**7 przypadków**), które często współwystępują z innymi problemami społecznymi. Nie stwierdzono przypadków udzielania pomocy z powodu klęsk żywiołowych, natomiast w kategorii **inne** ujęto **13 osób**, których sytuacja życiowa wymagała wsparcia z przyczyn niestandardowych lub wieloczynnikowych.

POWODY PRZYZNAWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ **Dane za I, II i III kwartał zbiorczo (ogółem 103)**	
	2025 r.
Niepełnosprawność	45
Bezrobocie	42
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0
Ubóstwo	70

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	7
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	50
Alkoholizm	17
Inne	13

7.1. Ubóstwo

Ubóstwo to złożone zjawisko, które oznacza stan trwałego niedoboru środków materialnych i społecznych, uniemożliwiających jednostce lub rodzinie zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – takich jak wyżywienie, odzież, mieszkanie, edukacja czy opieka zdrowotna. O ubóstwie mówi się nie tylko w kontekście braku dochodu, ale także ograniczenia dostępu do zasobów niezbędnych do godnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym.

Przyczyny ubóstwa są wieloczynnikowe i często wzajemnie się przenikają. Może je wywoływać m.in. bezrobocie, niskie wykształcenie, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc domowa, dezorganizacja życia rodzinnego, a także czynniki systemowe, takie jak niewystarczające wsparcie instytucjonalne czy nieskuteczna polityka rynku pracy. Skutkiem ubóstwa bywa marginalizacja społeczna, ograniczenie szans rozwoju dzieci i młodzieży, wzrost ryzyka uzależnień i przestępczości, a także dziedziczenie biedy z pokolenia na pokolenie.

Ubóstwo dotyka najczęściej osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby starsze i samotne, ludzi z niepełnosprawnościami oraz osoby z niskim poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Również imigranci, przedstawiciele grup mniejszościowych i osoby dotknięte chorobami przewlekłymi są bardziej narażone na wykluczenie ekonomiczne i społeczne.

Dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, w tym skutki pandemii COVID-19, inflacja oraz rosnące koszty życia, w istotny sposób pogłębiły istniejące nierówności i wpłynęły na wzrost zagrożenia ubóstwem w skali całego kraju.

7.2. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Długotrwała choroba dotyczy osób, które przez dłuższy czas pozostają pod stałą opieką medyczną z powodu schorzenia o przewlekłym charakterze. Często są to choroby, które nie poddają się całkowitemu wyleczeniu – możliwe jest jedynie łagodzenie ich objawów. W odróżnieniu od niej, ciężka choroba to taka, która bezpośrednio zagraża życiu pacjenta i wymaga intensywnego leczenia lub stałej opieki.

Przy przyznawaniu pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby, pod uwagę brany jest nie tylko sam fakt istnienia schorzenia, lecz również jego wpływ na codzienne funkcjonowanie osoby ubiegającej się o wsparcie. Znaczenie mają tu m.in. ponoszone koszty leczenia (zakup leków, wizyty u specjalistów), trudności w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia czy też ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy – trwale lub okresowo – ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych, w tym szczególnie podjęcie pracy zawodowej. Do tej grupy zalicza się także osoby z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy, jak również dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed ukończeniem 16. roku życia.

Osoby z niepełnosprawnością lub przewlekle chore, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i pozbawione są wsparcia ze strony bliskich, mogą uzyskać pomoc w postaci usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, podstawową pielęgnację zgodnie z zaleceniami lekarza oraz w miarę możliwości, umożliwienie kontaktu z otoczeniem.

W przypadkach, gdy osoba wymaga całodobowej opieki, której nie da się zapewnić w inny sposób, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówki te oferują szeroki zakres usług – bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych – dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców, zgodnie ze standardami określonymi w przepisach wykonawczych.

Osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności i spełniającej kryteria dochodowe, przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej. Świadczenie to przysługuje, jeśli:

1. dochód osoby samotnie gospodarującej jest niższy niż ustalone kryterium dochodowe dla osoby samotnej,
2. dochód osoby oraz dochód na członka rodziny są niższe od kryterium dochodowego obowiązującego na osobę w rodzinie.

7.3. Bezrobocie

Bezrobocie definiuje się jako sytuację, w której część osób w wieku produkcyjnym jest gotowa i zdolna do podjęcia pracy, aktywnie jej poszukuje, lecz nie znajduje zatrudnienia. Jest to efekt nierównowagi między podażą siły roboczej a popytem na nią ze strony rynku pracy.

Na poziom bezrobocia wpływają zarówno czynniki płacowe, które regulują wielkość zatrudnienia poprzez wysokość realnych wynagrodzeń, jak i czynniki pozapłacowe, które mogą ograniczać zapotrzebowanie na pracowników lub zwiększać liczbę osób gotowych do pracy.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy może sprawić, że osoba bezrobotna zacznie postrzegać swoją sytuację jako stały sposób na życie. Im dłużej trwa brak zatrudnienia, tym większe jest ryzyko, że bezrobotni zaczną akceptować swoje warunki, rezygnując z aktywnego poszukiwania pracy. Taka postawa często prowadzi do obniżenia standardu życia, zwiększenia zależności od pomocy zewnętrznej oraz osłabienia motywacji do zmiany sytuacji. Przedłużający się okres bezrobocia sprzyja również narastaniu problemów społecznych, może przyczyniać się do pojawienia się patologii, a także znacznie ogranicza szanse na ponowne znalezienie zatrudnienia. W efekcie prowadzi to do pogorszenia sytuacji materialnej oraz izolacji społecznej osoby dotkniętej tym problemem[3].

Na koniec III kwartału 2025 roku w gminie zarejestrowanych było 428 osób bezrobotnych, z czego 171 stanowiły kobiety, a 257 mężczyźni, co wskazuje na wyraźną przewagę bezrobocia wśród mężczyzn. Dane te potwierdzają utrzymującą się skalę problemu bezrobocia na lokalnym rynku pracy, mającego istotny wpływ na sytuację społeczną i ekonomiczną mieszkańców gminy.

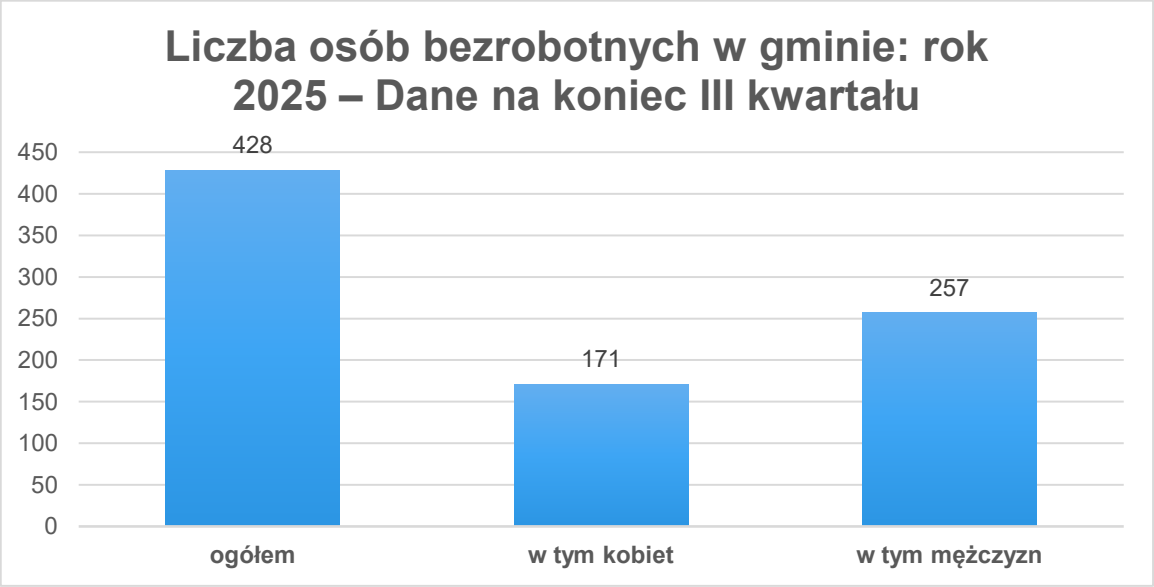

W okresie od I do III kwartału 2025 roku do Urzędu Pracy zgłoszono łącznie 325 ofert pracy, obejmujących różne formy zatrudnienia, takie jak umowy o pracę, umowy cywilnoprawne, staże oraz praktyki. Spośród wszystkich ofert 110 propozycji było

3 Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy", nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

skierowanych do osób młodych do 24. roku życia, co świadczy o podejmowaniu działań na rzecz aktywizacji zawodowej młodzieży oraz ułatwiania jej wejścia na rynek pracy.

W okresie od I do III kwartału 2025 roku Powiatowy Urząd Pracy w Lipsku realizował różnorodne formy wsparcia skierowane do osób do 24. roku życia, mające na celu zwiększenie ich szans na zatrudnienie oraz zdobycie doświadczenia zawodowego. Największym zainteresowaniem cieszyły się **staże**, w których udział wzięły **93 osoby**, co potwierdza, że ta forma aktywizacji stanowi kluczowe narzędzie wspierania młodych osób na rynku pracy.

Uzupełnieniem działań były **prace interwencyjne** (14 osób), **szkolenia** podnoszące kwalifikacje zawodowe (13 osób) oraz **bony na zasiedlenie** (12 osób), wspierające mobilność zawodową młodzieży. W mniejszym zakresie realizowano **roboty publiczne** (3 osoby) oraz **dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej** (4 osoby), które mimo niższej liczby beneficjentów stanowiły istotne wsparcie dla osób planujących samodzielną aktywność zawodową.

Formy pomocy realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Lipsku, w których brały udział osoby do 24 roku życia - dane za I, II i III kwartał 2025 roku **zbiorczo**	**Liczba osób**
Staż	93
Prace interwencyjne	14
Roboty publiczne	3
Bon na zasiedlenie	12
Dotacje	4
Szkolenia	13

7.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych

potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania Gminy i powiatu. Po stronie Gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami

pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Instytucjonalna piecza zastępcza to system opieki nad dziećmi i młodzieżą, którzy z różnych powodów nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. W ramach tego systemu dzieci są umieszczane w instytucjach opiekuńczych, takich jak ośrodki dla nieletnich, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze. Tam otrzymują opiekę, wsparcie oraz podstawowe potrzeby życiowe, a także edukację i pomoc psychologiczną. Instytucjonalna piecza zastępcza ma na celu zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego środowiska dla dzieci, które nie mogą być pod opieką swoich rodziców.

7.5. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Ochrona macierzyństwa jako zadanie gminy w obszarze pomocy społecznej polega na udzielaniu wsparcia kobietom w ciąży oraz rodzinom z małymi dziećmi znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Gmina realizuje to zadanie poprzez przyznawanie świadczeń

pieniężnych i niepieniężnych, pomoc rzeczową, dożywianie, a także zapewnienie dostępu do pracy socjalnej i poradnictwa. Istotnym elementem działań jest również wsparcie w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej, informacji o przysługujących uprawnieniach oraz pomoc w przezwyciężaniu kryzysów związanych z macierzyństwem. Podejmowane działania służą zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych, wzmocnieniu poczucia bezpieczeństwa oraz stworzeniu warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny i rozwojowi dziecka.

7.6. Uzależnienia

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych Gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę Gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd Gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 41 ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta Gminy.

W 2025 roku (za I, II i III kwartał) Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła łącznie 11 posiedzeń, które miały charakter ogólnych spotkań Komisji. Przeprowadzono 9 rozmów motywujących osoby z problemem alkoholowym do podjęcia

leczenia oraz wydano 11 opinii dotyczących lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych, co wskazuje na realizację zadań Komisji w obszarze profilaktyki i regulowania dostępności alkoholu na terenie gminy.

Działalność Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych –*(dane za I, II i III kwartał łącznie)*	**2025**
Posiedzenia MGKRPA – ogółem	11
Ogólne posiedzenia Komisji	11
Przeprowadzone rozmowy motywujące osoby uzależnione do leczenia	9
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0
Postępowania opiniujące lokalizację punktów sprzedaży alkoholu	11

W 2025 roku (za trzy pierwsze kwartały) do Komisji interwencyjno-motywującej wpłynęło 14 wniosków o leczenie odwykowe, a łącznie prowadzono 17 spraw, z czego 3 były kontynuowane z roku 2024. W analizowanym okresie zlecono 2 badania przez biegłych sądowych, z czego 1 badanie zostało faktycznie przeprowadzone, natomiast nie skierowano żadnego nowego wniosku do sądu o obowiązek leczenia. Zakończono jedno postępowanie sądowe w sprawie skierowania na leczenie odwykowe, co wskazuje na kontynuację działań Komisji, choć przy umiarkowanej liczbie spraw kończonych na etapie sądowym.

Działalność Komisji interwencyjno-motywującej – *(dane za I, II i III kwartał zbiorczo)*	**2025**
Wnioski o leczenie odwykowe	14
Obecnie prowadzone sprawy (łącznie)	17
– w tym rozpoczęte w 2024 r.	3
– w tym rozpoczęte w 2025 r.	14
Zlecenia przeprowadzenia badań przez biegłych sądowych	2
Wnioski do Sądu o obowiązek leczenia odwykowego	0
Zakończone postępowania sądowe w sprawie leczenia odwykowego	1
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	1

Rynek alkoholowy

W 2025 roku, według danych za I, II i III kwartał, na terenie gminy funkcjonowały łącznie **34 punkty sprzedaży napojów alkoholowych**. W zakresie sprzedaży **poza miejscem sprzedaży** największą liczbę zezwoleń stanowiły napoje o zawartości alkoholu do 4,5% (34), następnie powyżej 18% (31) oraz od 4,5% do 18% (27), co wskazuje na szeroką dostępność alkoholu w handlu detalicznym. Jednocześnie faktyczna liczba punktów prowadzących sprzedaż poza miejscem spożycia wynosiła odpowiednio 28 (do 4,5%), 26 (od 4,5% do 18%) i 28 (powyżej 18%), co świadczy o zróżnicowanym wykorzystaniu posiadanych zezwoleń. Sprzedaż **w miejscu sprzedaży** miała znacznie mniejszą skalę i obejmowała 6 punktów oferujących napoje do 4,5%, 1 punkt z alkoholem od 4,5% do 18% oraz 3 punkty sprzedające alkohol powyżej 18%, co potwierdza, że dominującą formą obrotu alkoholem w gminie pozostaje sprzedaż na wynos.

7.7. Przemoc domowa

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Do zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy domowej.

Przy MGOPS w Lipsko funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej należy:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie grup diagnostyczno-pomocowych;
- diagnozowanie problemu przemocy domowej;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- prowadzenie sprawozdawczości w zakresie realizowanych zadań;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych;
- dokumentowanie działań Zespołu oraz grup diagnostyczno-pomocowych;
- koordynowanie działań instytucji realizujących procedurę Niebieska Karta.

W 2025 roku, według danych zbiorczych za I, II i III kwartał, założono łącznie **11 Niebieskich Kart**, co wskazuje na skalę ujawnionych przypadków przemocy domowej na terenie gminy.

Liczba założonych Niebieskich Kart	
	2025 (Dane za I, II i III kwartał zbiorczo)
Ogółem NK	11

W 2025 roku, w okresie obejmującym I, II i III kwartał, procedura „Niebieskie Karty" była wszczynana wyłącznie przez Policję, która założyła łącznie 11 kart. Dane te wskazują, że to Policja pozostaje głównym podmiotem reagującym na przypadki przemocy domowej w gminie.

Instytucja zakładająca Niebieskie Karty	Liczba założonych kart w 2025 roku
Ośrodek Pomocy Społecznej	0
Policja	11
Służba Zdrowia	0
Placówki edukacyjne	0
Inne	0

Pomocą objęto **16 osób doznających przemocy**, wśród których znalazło się **8 kobiet, 6 mężczyzn oraz 2 dzieci do 18. roku życia**, co potwierdza, że problem przemocy dotyczy różnych grup wiekowych i obu płci. Działania interwencyjne podjęto wobec **13 osób stosujących przemoc domową**, z czego zdecydowaną większość stanowili **mężczyźni (12 osób)**, w tym również osoby, których Niebieskie Karty wpłynęły z innych gmin. W analizowanym okresie tylko **1 kobieta** została wskazana jako osoba stosująca przemoc domową. Z powodu występowania przemocy domowej **11 rodzin** zostało objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego, który koordynował działania pomocowe i interwencyjne. W ramach oddziaływań korekcyjnych **4 osoby stosujące przemoc** zostały skierowane do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. Programy te miały na celu zmianę postaw i zachowań sprawców oraz ograniczenie ryzyka ponownego wystąpienia przemocy. W 2025 roku odbyły się **4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego**, podczas których analizowano sytuację rodzin oraz podejmowano decyzje dotyczące dalszych form wsparcia i interwencji.

Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:	
	2025
Ogółem	16
Kobiety	8
Mężczyźni	6
Dzieci (do 18 r.ż.)	2
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:	
	2025
Ogółem	13
Kobiety	1
Mężczyźni	12 (w tym NK dot. osób stosujących przemoc, które wpłynęły z innych gmin)
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej:	
	2025
Ogółem	11

Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjnoedukacyjne:	
	2025
Ogółem	4
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:	
	2025
Ogółem	4

W 2025 roku osobom doznającym przemocy domowej udzielano różnorodnych form wsparcia, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb i sytuacji życiowej. Z **pomocy psychologicznej** skorzystały **2 osoby**. **Pomoc prawna** została zapewniona **5 osobom**. Najszerszy zakres miała **pomoc socjalna**, którą objęto **11 rodzin**.

Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2025 roku:	
Rodzaj pomocy:	Liczba osób:
Pomoc psychologiczna	2
Pomoc prawna	5
Pomoc socjalna	11 rodzin

7.8. Osoby dotknięte klęską żywiołową

Klęski żywiołowe stanowią istotny czynnik wpływający na nagłe pogorszenie sytuacji życiowej mieszkańców i mogą prowadzić do czasowej lub trwałej utraty bezpieczeństwa bytowego. Zdarzenia takie jak powodzie, wichury, intensywne opady czy inne zjawiska losowe często powodują straty materialne, zniszczenie mienia oraz konieczność poniesienia nieprzewidzianych wydatków. Z tego względu osoby dotknięte klęską żywiołową są jedną z grup uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej, która pełni w takich sytuacjach funkcję interwencyjną i osłonową. Wsparcie to ma na celu szybkie zaspokojenie podstawowych potrzeb, ograniczenie skutków kryzysu oraz pomoc w powrocie do stabilnych warunków życia.

8. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipsko jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców Gminy. W następnych podrozdziałach zaprezentowano wyniki badań ankietowych pochodzących z diagnozy przeprowadzonej na terenie Miasta i Gminy Lipsko w 2025 roku.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście i Gminie Lipsko wśród grup:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna;
- pracownicy instytucjonalni

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw mieszkańców.

W badaniu wzięło udział 51 mieszkańców Miasta i Gminy Lipsko (75% kobiet i 25% mężczyzn) i 6 pracowników MGOPS z Gminy Lipsko oraz uczniowie Szkół Podstawowych Gminy Lipsko w przedziale wiekowym: klasy 4-6 oraz 7-8 (łącznie 168 uczniów).

8.1. Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań

Mieszkańcy Miasta i Gminy Lipsko:

- Najbardziej istotnym problemem społecznym według mieszkańców gminy są długotrwałe choroby, które za ważne (suma „bardzo” i „raczej istotny”) uznało 86% respondentów. Wysoko oceniono również uzależnienie od alkoholu (82%), zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży oraz niepełnosprawność (po 80%).
- Respondenci najczęściej wskazywali, że uzależnienie od alkoholu jest najbardziej powszechnym problemem na terenie gminy — 35% uznało je za bardzo powszechne, a 51% za dość powszechne. W przypadku narkotyków i dopalaczy skala postrzeganego zagrożenia jest nieco mniejsza – odpowiednio 16% i 12% respondentów uznało te zjawiska za bardzo powszechne, a odpowiednio 33% i 29% za dość powszechne.

- Większość badanych ocenia swoją sytuację mieszkaniową jako bardzo dobrą lub dobrą, co stanowi łącznie 72% odpowiedzi. 24% osób określiło swoją sytuację jako zadowalającą, a 4% jako złą.
- Większość badanych ocenia sytuację materialną swego gospodarstwa domowego jako bardzo dobrą lub dobrą, co stanowi łącznie 70% odpowiedzi. 24% osób określiło swoją sytuację jako zadowalającą, a 6% jako złą.
- Najczęstszym źródłem utrzymania badanych gospodarstw domowych w Gminie Lipsko jest praca w sektorze publicznym – wskazało ją 65% respondentów. 22% ankietowanych, utrzymuje się z pracy w sektorze prywatnym. Emerytura stanowi źródło dochodu dla 14% mieszkańców, a po 12% wskazywało na działalność gospodarczą oraz pracę we własnym gospodarstwie rolnym.
- Zdecydowana większość respondentów, bo 88%, zadeklarowała, że posiada pracę.
- Wśród osób nieposiadających pracy najczęściej wskazywaną przyczyną była odpowiedź mam inne źródło utrzymania/renta, emerytura – 67% wskazań. 17% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź: brak/za mało miejsc pracy w gminie oraz 33% wskazało na niepełnosprawność, długotrwałą chorobę.
- Na pytanie o obecność przemocy domowej w otoczeniu 28% badanych odpowiedziało, że zna osoby, które jej doświadczają. Kolejne 35% ma takie podejrzenia, mimo że nie ma pewności. Z kolei 37% respondentów uważa, że w ich otoczeniu nie dochodzi do tego typu sytuacji.
- 53% zadeklarowało, że nie wie, gdzie osoba doznająca przemocy może uzyskać pomoc w ich rejonie zamieszkania.
- Wyniki badania pokazują, że 96% respondentów uważa, iż alkohol jest istotną przyczyną przemocy domowej. Z kolei tylko 20% badanych zgodziło się z błędnym przekonaniem, że przemoc zdarza się wyłącznie w rodzinach z marginesu społecznego. 96% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że zarówno kobieta, jak i mężczyzna mogą być osobami doświadczającymi przemocy domowej. Większość badanych zdecydowanie odrzuca mit, że przemoc to prywatna sprawa – tylko 6% uważa to twierdzenie za prawdziwe. Podobny sprzeciw budzi pogląd, że przemoc występuje tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele – 96% badanych uznało to za nieprawdziwe. 92% respondentów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.
- 24% badanych uważa, że od czasu do czasu dawanie klapsa jest konieczne dla prawidłowego wychowania dziecka. Jeszcze mniej osób — zaledwie 12% — zgadza się z

twierdzeniem, że dziecko powinno bać się rodziców, aby łatwiej było o posłuszeństwo i szacunek. W kwestii zakazu prawnego kar fizycznych, 74% respondentów popiera takie rozwiązanie. Pogląd, że kary fizyczne hartują dziecko i pomagają mu radzić sobie w przyszłości, akceptuje tylko 10% badanych. Co więcej, 24% badanych uważa, że łagodne kary fizyczne nie są formą przemocy domowej. Na koniec, aż 82% respondentów zgadza się, że bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.

- W badaniu dotyczącym oceny sytuacji seniorów w gminie, 30% respondentów uznało ją za dobrą, a 37% mieszkańców oceniło sytuację seniorów jako złą. 33% respondentów nie miało zdania na ten temat.
- 55%, uważa, że oferta działań dla seniorów w gminie jest wystarczająca, natomiast 45% wyraża opinię, że oferta ta jest niewystarczająca.
- W badaniu dotyczącym akceptacji osób niepełnosprawnych na terenie miasta, 53% respondentów zadeklarowało, że osoby te są akceptowane przez społeczność lokalną. 22% mieszkańców uważa, że osoby niepełnosprawne nie spotykają się z akceptacją, natomiast aż 25% respondentów nie miało zdania w tej kwestii.
- 8% respondentów uważa, że osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy. 43% badanych twierdzi, że nie ma odpowiednich ofert pracy dla osób z niepełnosprawnością. 10% uważa, że problemem jest brak chęci ze strony pracodawców do zatrudniania tej grupy. 39% respondentów nie miało zdania na ten temat.
- Zdecydowana większość respondentów (92%) dostrzega potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Z przeprowadzonej analizy danych wynika, że największe znaczenie przypisuje się otwartym wsparciu psychologicznemu dla rodzin (43%). Warsztaty profilaktyczne dla uczniów wskazało 26% respondentów, a ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne dla uczniów 13%.
- Większość respondentów, bo aż 73%, deklaruje, że czuje się bezpiecznie na terenie gminy.
- 35% badanych uważa, że potrzeby w sektorze życia społecznego w gminie są odpowiednio zaspokajane. 65% badanych nie podziela tego zdania.
- Najwięcej osób, bo aż 64%, zwróciło uwagę na potrzebę poprawy ochrony zdrowia, co wskazuje na istotne oczekiwania, wobec tego sektora. Drugą najczęściej wskazywaną grupą była rekreacja i wypoczynek (36%), natomiast 33% respondentów wskazało na ofertę edukacyjną i wychowawczą.
- Oceny współpracy pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi są zróżnicowane. Najwięcej respondentów oceniło ją jako złą lub dobrą (po

29%). 27% badanych wyraziło opinię, że współpraca ta jest przeciętna, a 15% nie ma zdania na ten temat.

- 8% respondentów zadeklarowała, że ich rodzina korzystała w ostatnim roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej. 88% badanych przyznało, że nie korzystało z takiej pomocy.
- Wśród respondentów, którzy zadeklarowali, że korzystali z pomocy, 75% z nich wskazało, że powodem była niepełnosprawność, a po 25% wskazuje na ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwałą, ciężką chorobę.
- Na pytanie o wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami, 39% respondentów oceniło je jako bardzo dobre. 53% badanych wskazało, że ich relacje są poprawne, a 6% zadeklarowało niepoprawne relacje lub konflikty.
- Zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 73%, zadeklarowała, że brała udział w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych na terenie gminy w ciągu ostatniego roku. Tylko 27% odpowiedziało, że w nich nie uczestniczyło.
- Wśród przyczyn braku udziału najczęściej wskazywano brak możliwości dojazdu (29%) oraz brak wolnego czasu (21%). Po 14% respondentów wskazało na brak zainteresowania oraz brak takiej oferty.
- Zdecydowana mniejszość respondentów pozytywnie ocenia stan opieki zdrowotnej w gminie: bardzo dobrze – 2% oraz raczej dobrze – 33%. Spory odsetek respondentów ocenia stan opieki zdrowotnej negatywnie: raczej źle – 43% lub bardzo źle – 12%. 10% nie ma zdania w tym temacie.

Badanie wśród pracowników MGOPS

- Najbardziej powszechnymi problemami w środowisku lokalnym, według badanych pracowników były uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, bezrobocie, bieda, ubóstwo, niepełnosprawność, zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży, problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego, uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej, izolacja społeczna osób starszych oraz długotrwałe choroby, które jako bardzo istotne lub raczej istotne wskazało po 100% respondentów.
- Na podstawie ankiety respondenci wskazali, że najbardziej potrzebne jest wsparcie w zakresie opieki zdrowotnej, poprawy infrastruktury (np. chodnik przez miejscowość), rozwój programów społecznych – wsparcie dla seniorów (klub seniora), dzieci i młodzieży (świetlica środowiskowa), dostępność mieszkań oraz pomoc osobom starszym, schorowanym i niepełnosprawnym. Ważne jest również wsparcie psychologiczne zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych.

- 100% pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej uważa, że pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym. 67% ankietowanych zgadza się z tym w pełni, natomiast 33% zgadza się częściowo.
- Opinie pracowników OPS na temat poziomu wiedzy władz gminy o potrzebach pomocy społecznej są pozytywne. 50% badanych zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem, lub 33% zgadza się częściowo, a 17% nie ma zdania.
- Zapytano pracowników OPS, czy władze gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym potrzebom i reagują na sygnały dotyczące problemów społecznych. 100% pracowników zgadza się z tym stwierdzeniem.
- 80% respondentów uważa, że potrzeby w obszarze życia społecznego w gminie są zaspokajane w odpowiednim stopniu.
- 83% pracowników MGOPS dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Respondenci wyraźnie podkreślili, że profilaktyka uzależnień powinna koncentrować się na wsparciu psychologicznym rodzin (80%), a 20% respondentów sugeruje otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień.
- Respondenci wskazali, że największej uwagi wymagają transport osobowy i opieka zdrowotna (po 80%). Bardzo istotne okazały się także kwestie związane z pomocą społeczną (60%). Respondenci w mniejszym stopniu dostrzegali potrzebę poprawy w zakresie profilaktyki uzależnień i mieszkalnictwa, które uzyskały po 20% odpowiedzi.
- W badaniu wśród pracowników MGOPS 40% respondentów przyznało, że odczuwa wypalenie zawodowe, natomiast 60% stwierdziło, że nie doświadcza tego zjawiska.

Uczniowie:

- Uczniowie w Gminie Lipsko deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami - łącznie: 95% dla uczniów klas 4-6 i 89% wśród uczniów klas 7-8.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie w Gminie mają bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6 – łącznie 86%; SP 7-8 – łącznie 56%.
- Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z Gminy relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – SP 4-6 – łącznie 91%; SP 7-8 – łącznie 84%.
- W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani czy osoby w ich wieku piją alkohol. 61% młodszych i 19% starszych uczniów odpowiedziało na to pytanie przecząco.

- Następnie zapytano starszych uczniów, w jakich miejscach ich koledzy i koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazują na świeże powietrze (40%), imprezy, dyskoteki (36%), dom (23%), szkolne wycieczki (19%) oraz są też uczniowie, którzy nie wiedzą (47%).
- Jeżeli chodzi o przyczyny, z jakich ich rówieśnicy sięgają po alkohol badani uczniowie wskazywali zazwyczaj na chęć zaimponowania innym (SP 4-6 – 42%, SP 7-8 – 47%), a także żeby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6 – 33%, SP 7-8 – 19%), dla lepszej zabawy, wyluzowania (SP 4-6 – 50%, SP 7-8 – 45%). Są uczniowie, którzy nie wiedzą (SP 4-6 – 25%, SP 7-8 – 23%).
- Następnie zapytano badanych, jak często oni sami spożywają alkohol. 95% uczniów SP 4-6 oraz 86% uczniów SP 7-8 nigdy nie spożywało alkoholu.
- Uczniowie, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu odpowiedzieli: 25% uczniów klas SP 7-8 po raz pierwszy spożyło alkohol poniżej 8 lat. 25% młodszych i 8% starszych uczniów próbowali alkoholu mając 8-10 lat, a 75% młodszych i 42% starszych uczniów w przedziale wiekowym 11-13 lat. 17% uczniów klas 7-8 spożywało alkohol mając 14-16 lat, a 8% mając 17 i więcej lat.
- Wśród starszych uczniów, którzy mieli już doświadczenie z alkoholem, najczęstszą odpowiedzią było „by zapomnieć o problemach (42%), a po 33% uczniów wskazywało na ciekawość, chęć lepszej zabawy, by złagodzić stres, ponieważ lubię jego smak lub bez konkretnego powodu.
- Według 54% uczniów klas 4-6 oraz 61% uczniów klas 7-8 każdy może uzależnić się od alkoholu. 15% uczniów klas 4-6 i 42% uczniów klas 7-8 uważa, że w ich miejscowości są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.
- Znaczny odsetek uczniów wskazał, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy - SP 4-6 – 18%, SP 7-8 – 69%. Jednakże 34% młodszych oraz 19% starszych uczniów zaznaczyło, że nie wie czy osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy.
- Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. 5% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 spróbowało tylko raz. 92% młodszych uczniów oraz 70% starszych uczniów nie pali. 7% uczniów klas 7-8 pali regularnie, a 4% młodszych 18% starszych uczniów pali od czasu do czasu.
- Następnie zapytano ankietowanych o to, co skłoniło ich do palenia. 43% uczniów klas 4-6 chciało spróbować czegoś nowego, a 29% za namową znajomych.
- Wśród starszych uczniów 28% chciało spróbować czegoś nowego, a 20% spróbowało za namową znajomych.

- 4% uczniów klas 4-6 oraz 23% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. 36% uczniów klas młodszych i 53% uczniów klas starszych nie wie.
- 4% młodszych uczniów oraz 10% starszych uczniów przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy.
- Jeżeli chodzi o wiek inicjacji narkotykowej, 99% młodszych uczniów zadeklarowało, że ich to nie dotyczy. 61% starszych uczniów próbowało narkotyki mając 11-13 lat.
- Wśród uczniów klas 7–8, którzy przyznali się do kontaktu z narkotykami lub dopalaczami, po 13% wskazało odpowiedzi dostałem od rodzeństwa, braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół, kupiłem od obcej osoby oraz nie wiem, jako źródło pozyskania substancji.
- Badani w większości nie wiedzą, czy pozyskanie owych środków psychoaktywnych byłoby w ich otoczeniu łatwe, czy też trudne (68%), jednakże 8% uczniów klas 4-6 zaznaczyło, że byłoby to łatwe.
- Zdecydowana większość starszych uczniów (75%) nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze, a najczęściej wskazywane lokalizacje to szkoła i okolica (10%) oraz inne miejsca (18%) bez podawania przykładów.
- Następnie zapytano respondentów kto rozmawiał z nimi na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy. Najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były: rodzice (49% SP 4-6; 67% SP 7-8), nauczyciele (47% SP 4-6; 58% SP 7-8), oraz pedagog, psycholog szkolny (39% SP 4-6; 30% SP 7-8).
- Zapytano uczniów o to, które ich zdaniem zjawisko jest obecne w ich otoczeniu. Uczniowie za najbardziej popularne zjawiska występujące w ich otoczeniu (suma odpowiedzi popularne i czasem występuje) wybrali: uzależnienie od Internetu (49% SP 4-6; 83% SP 7-8) oraz uzależnienie od smartfona (46% SP 4-6; 82% SP 7-8).
- W pierwszej kolejności zapytano uczniów o to, ile czasu dziennie korzystają z komputera w celach innych niż nauka. Badani wskazywali, że spędzają w ten sposób do 2 godzin dziennie (26% SP 4-6; 13% SP 7-8) czy też do 4 godzin dziennie (12% SP 4-6; 28% SP 7-8). Znacznie niepokoją odsetki ankietowanych, którzy zaznaczyli, że spędzają przed komputerem do 6 godzin dziennie (11% SP 4-6; 11% SP 7-8). Więcej niż 6 godzin korzysta 3% młodszych i 9% starszych uczniów, a 29% młodszych i 23% starszych nie spędza czasu przed komputerem.
- 89% uczniów klas 4-6 i 76% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 24%).

- Jak wynika z przeprowadzonych badań, 45% uczniów klas 4-6 i 37% uczniów klas SP 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 16% uczniów klas 4-6 i 25% uczniów klas 7-8 deklaruje, że korzysta z telefonu 4-5 godzin dziennie. 8% uczniów klas 4-6 i 24% uczniów klas 7-8 wskazuje, że korzysta z telefonu powyżej 5 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie (SP 4-6 – 22%; SP 7-8 – 10%).
- Uczniowie klas 4-6 najwięcej czasu korzystając z telefonu spędzają na słuchaniu muzyki (38%), oglądając filmiki, śmieszne obrazki (15%), a także na czatach, portalach społecznościowych pisząc ze znajomymi (14%).
- Uczniowie klas 7-8 najwięcej czasu korzystając z telefonu spędzają na słuchaniu muzyki (34%), na czatach, portalach społecznościowych (20%) oraz oglądając filmiki, śmieszne obrazki (16%).
- Starszych uczniów zapytano także czy spotkali się z poniższymi sytuacjami w Internecie. 36% z nich deklaruje, że udostępniano ich prywatne wiadomości, 34% otrzymywało komentarze z hejtem, a 30% wiadomości z przezwiskami.
- Zapytano również młodzież o czas poświęcany na granie w gry komputerowe przez nich. 18% uczniów klas 4-6 i 20% uczniów klas 7-8 gra w gry komputerowe od 1 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 111% uczniów klas 4-6 i 12% uczniów klas 7-8 deklaruje, że gra w gry od 3 do 6 godzin dziennie. 7% uczniów klas 4-6 oraz 11% uczniów klas 7-8 wskazuje, że gra w gry komputerowe powyżej 6 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie (SP 4-6 – 28%; SP 7-8 – 20%).
- Uczniowie w Gminie Lipsko w większości nie mają doświadczeń związanych z grami hazardowymi na pieniądze (91% SP 4-6 i 59% SP 7-8). Jednakże 9% młodszych i 41% starszych uczniów przyznało, że grało już w tego rodzaju gry.
- 9% uczniów klas 4-6 i 8% uczniów klas 7-8 w Gminie Lipsko doświadczyło przemocy domowej.
- 15% uczniów klas 4-6 oraz 35% uczniów klas 7-8 spotyka agresja słowna.
- Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy przez uczniów respondenci wskazali, że spotyka ich zarówno przemoc psychiczna (SP 4-6 – 19%; SP 7-8 – 31%) oraz przemoc fizyczna (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 35%).
- Zapytano uczniów także o doświadczenie przemocy w szkole. Według wyników badań 61% uczniów klas 4-6 i 51% uczniów klas 7-8 nigdy jej nie doświadczyło. Jednakże są uczniowie, którzy doświadczają przemocy w szkole codziennie (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 –

10%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 7%; SP 7-8 – 13%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 8%), kilka razy w roku (SP 4-6 – 15%; SP 7-8 – 18%).

- 19% uczniów klas 4-6 i 53% uczniów klas 7-8 deklaruje, że zdarza się im pić napoje energetyczne.
- 50% młodszych uczniów i 34% starszych uczniów zadeklarowało, że pije napoje energetyczne raz w miesiącu, są uczniowie, którzy robią to raz w tygodniu (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 11%), 2-3 razy w tygodniu (SP 7-8 – 20%), 3-5 razy w tygodniu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 20%) oraz codziennie (SP 4-6 – 19%; SP 7-8 – 15%).
- Uczniowie klas 4–6 szkół podstawowych (54%) spędzają swój czas wolny z rodziną, co świadczy o dużym znaczeniu więzi rodzinnych w tej grupie wiekowej. 18% spędza czas ze znajomymi spoza klasy/szkoły, natomiast 14% preferuje spędzanie czasu z koleżankami i kolegami z klasy oraz ze szkoły. Samodzielne spędzanie czasu deklaruje 8% badanych.
- Uczniowie z klas 7-8 spędzają czas wolny z rodziną – 24%. Ze znajomymi z klasy lub szkoły spędzanie czasu deklaruje 25%. Znajomi spoza klasy lub szkoły są wybierani przez 18% uczniów. Samodzielne spędzanie czasu wolnego deklaruje 22% respondentów. 11% wybiera inne osoby, które nie zostały bliżej określone.

8.2. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera szczegółowy obraz potrzeb, problemów i zasobów lokalnej społeczności, bazując na:

- analizie danych dotyczących sytuacji społecznej w ostatnich latach (tzw. diagnozie społecznej),
- obserwowanych kierunkach rozwoju, charakterystycznych zarówno dla kraju, regionu, jak i danej społeczności,
- przewidywanym okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na podstawie tych założeń przewiduje się, że realizacja celów strategicznych przyczyni się do zaktywizowania mieszkańców, co umożliwi im bardziej samodzielne, odpowiedzialne i skuteczne radzenie sobie z problemami. Realizacja planowanych zmian będzie możliwa dzięki zaangażowaniu wszystkich podmiotów działających w Gminie – instytucji publicznych, organizacji społecznych, lokalnych przedsiębiorców oraz samych mieszkańców.

Na podstawie dostępnych danych i diagnozy społecznej prognozuje się następujące kierunki rozwoju sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Lipsko:

- Nastąpi poprawa dostępności i jakości usług społecznych, w szczególności w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodzin, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, dzięki rozwojowi usług środowiskowych i koordynacji działań instytucji.
- Oczekuje się zmniejszenia skali długotrwałego korzystania z pomocy społecznej, poprzez wzmocnienie działań aktywizujących, edukacyjnych i profilaktycznych, co pozwoli części beneficjentów na większą samodzielność życiową.
- Zostanie wzmocniony system wsparcia rodzin, co przyczyni się do poprawy ich funkcjonowania, ograniczenia bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz zmniejszenia liczby interwencji kryzysowych.
- Realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych wpłynie na wzrost świadomości społecznej w zakresie uzależnień, przemocy domowej i zdrowia psychicznego, co powinno przełożyć się na wcześniejsze reagowanie na problemy społeczne.
- Rozwój oferty skierowanej do dzieci i młodzieży pozwoli na ograniczenie zachowań ryzykownych, wzmocnienie kompetencji psychospołecznych oraz promowanie zdrowego stylu życia.
- Wdrożenie programów dedykowanych seniorom przyczyni się do poprawy jakości życia osób starszych, zmniejszenia ich izolacji społecznej oraz zwiększenia bezpieczeństwa i samodzielności w miejscu zamieszkania.
- Nastąpi zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, dzięki współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego, służb oraz instytucji pomocowych.
- Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi doprowadzi do poszerzenia oferty działań społecznych i integracyjnych, lepiej dostosowanych do lokalnych potrzeb.
- Poprawi się spójność i efektywność lokalnej polityki społecznej, dzięki systematycznemu monitorowaniu, ewaluacji działań i wykorzystaniu danych diagnostycznych.
- Długofalowo możliwe będzie zahamowanie narastania negatywnych zjawisk społecznych, takich jak wykluczenie społeczne, marginalizacja czy dziedziczenie ubóstwa.
- Zwiększy się aktywność społeczna mieszkańców, w tym udział w inicjatywach lokalnych, wolontariacie i działaniach obywatelskich.
- W efekcie realizacji strategii gmina będzie lepiej przygotowana do reagowania na zmieniające się potrzeby demograficzne i społeczne, w szczególności związane ze starzeniem się populacji.

III CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S" – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W" – słabości, słabe strony),
- opportunities („O" – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T" – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY (S)	► Funkcjonowanie sprawnie działającego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej realizującego szeroki zakres zadań ustawowych. ► Rozbudowany system świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych obejmujący znaczną część mieszkańców. ► Stała dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (przychodnia publiczna, ośrodki zdrowia, apteki). ► Dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa (szkoły podstawowe, przedszkola publiczne). ► Aktywna działalność Lipskiego Centrum Kultury jako lokalnego animatora życia społecznego i kulturalnego. ► Wieloletnia tradycja i stabilne funkcjonowanie Biblioteki Publicznej, pełniącej także funkcję edukacyjną i integracyjną. ► Duża liczba aktywnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, wspierających różne grupy mieszkańców. ► Funkcjonowanie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

	► Współpraca międzyinstytucjonalna (MGOPS, szkoły, Policja, służba zdrowia, NGO).
SŁABE STRONY (W)	► Ujemny przyrost naturalny i postępujące starzenie się społeczeństwa. ► Wysoka skala problemów ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. ► Znaczna liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej. ► Ograniczona dostępność mieszkań komunalnych w stosunku do rosnących potrzeb. ► Wysokie koszty utrzymania systemu świadczeń społecznych dla budżetu gminy. ► Nierównomierny dostęp mieszkańców wsi do usług społecznych i oferty kulturalnej. ► Występowanie problemów uzależnień i przemocy domowej.
SZANSE (O)	► Dostęp do środków krajowych i unijnych na realizację polityki społecznej w latach 2026–2030. ► Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym (opieka, wsparcie seniorów). ► Wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej. ► Możliwość rozwoju programów aktywizacji społecznej i zawodowej. ► Rozszerzanie oferty kulturalnej i edukacyjnej dla różnych grup wiekowych. ► Wdrażanie innowacyjnych form wsparcia (usługi sąsiedzkie, wsparcie środowiskowe). ► Rosnąca świadomość społeczna w zakresie zdrowia psychicznego i profilaktyki uzależnień. ► Możliwość rozwoju wolontariatu i inicjatyw oddolnych. ► Programy rządowe ukierunkowane na wsparcie rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. ► Wzrost znaczenia integracji międzypokoleniowej.

	► Rozwój cyfryzacji usług publicznych i dostępu do informacji. ► Potencjał lokalnych liderów i aktywnych społeczności wiejskich.
ZAGROŻENIA (T)	► Pogłębianie się negatywnych trendów demograficznych. ► Wzrost kosztów utrzymania systemu pomocy społecznej przy ograniczonych dochodach gminy. ► Ryzyko zwiększenia skali ubóstwa i wykluczenia społecznego. ► Wzrost liczby osób wymagających długoterminowej opieki. ► Odpływ ludzi młodych do większych ośrodków miejskich. ► Nasilanie się problemów zdrowia psychicznego. ► Uzależnienia i przemoc domowa jako zjawiska trudne do trwałego ograniczenia. ► Niedobór wykwalifikowanych kadr w sektorze pomocy społecznej. ► Ograniczona dostępność usług specjalistycznych na obszarach wiejskich. ► Ryzyko zmniejszenia aktywności organizacji pozarządowych z powodów finansowych. ► Zmniejszenie solidarności społecznej i więzi lokalnych.

IV CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lipsko jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawienie sytuacji mieszkańców.

Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Lipsko pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie.

Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2026-2034, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

a) wizję – jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować;

b) misję – stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w Gminie;

c) cele strategiczne – wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie;

d) cele operacyjne – są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja niniejszej Strategii brzmi:

Miasto i Gmina Lipsko jest gminą przyjazną mieszkańcom, w której funkcjonuje efektywny i dostępny system pomocy oraz wsparcia społecznego, oparty na współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej, zapewniający bezpieczeństwo socjalne, integrację społeczną oraz warunki sprzyjające aktywnemu i godnemu życiu na każdym etapie rozwoju.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja Miasta i Gminy Lipsko na lata 2026-2030 brzmi:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Lipsko jest tworzenie spójnego i skutecznego systemu wsparcia społecznego, który sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców, wzmacnia samodzielność osób i rodzin, przeciwdziała wykluczeniu społecznemu oraz zapewnia dostęp do adekwatnych i skoordynowanych usług społecznych, odpowiadających na zróżnicowane potrzeby lokalnej społeczności.

CEL STRATEGICZNY 1

Ograniczanie ubóstwa oraz wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy

Cel operacyjny 1.1

Zapewnienie skutecznej i zintegrowanej pomocy osobom oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej

Kierunki działań:

1. Wspieranie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem poprzez udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej, poprzedzonej rzetelną diagnozą ich sytuacji bytowej, zdrowotnej i społecznej.
2. Realizowanie działań interwencyjnych wobec osób dotkniętych nagłymi zdarzeniami losowymi, które powodują czasową lub trwałą utratę zdolności do samodzielnego funkcjonowania.
3. Tworzenie indywidualnych planów pomocy dla rodzin wieloproblemowych, które łączą wsparcie socjalne, opiekuńcze, zdrowotne oraz edukacyjne.
4. Wspieranie rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, w szczególności w zakresie żywności, opału, leków oraz kosztów utrzymania mieszkania.
5. Realizowanie pracy socjalnej ukierunkowanej na wzmacnianie samodzielności ekonomicznej i życiowej beneficjentów pomocy społecznej.
6. Wspieranie dostępu do poradnictwa socjalnego i prawnego dla osób korzystających z pomocy społecznej, w celu zwiększenia ich orientacji w systemie wsparcia.
7. Tworzenie warunków do współpracy instytucjonalnej na rzecz osób i rodzin zagrożonych marginalizacją społeczną.
8. Wspieranie działań aktywizujących osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej poprzez współpracę z instytucjami rynku pracy.
9. Realizowanie działań zapobiegających dziedziczeniu ubóstwa poprzez wsparcie rodzin z dziećmi.
10. Monitorowanie sytuacji rodzin objętych wsparciem w celu dostosowywania form pomocy do zmieniających się potrzeb.
11. Analizowanie lokalnych danych społecznych w celu planowania adekwatnych działań pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób i rodzin objętych pomocą
- liczba świadczeń pieniężnych i rzeczowych
- liczba rodzin objętych pracą socjalną

- liczba indywidualnych planów pomocy
- liczba interwencji socjalnych
- liczba porad socjalnych i prawnych
- wysokość wydatków na pomoc społeczną
- liczba działań aktywizujących

Realizatorzy:

MGOPS, Urząd Gminy, PUP, NGO

CEL STRATEGICZNY 2

Poprawa jakości życia oraz zwiększenie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 2.1

Rozwój systemu wsparcia środowiskowego dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Kierunki działań:

1. Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
2. Realizowanie działań umożliwiających osobom niesamodzielnym jak najdłuższe funkcjonowanie w środowisku lokalnym.
3. Tworzenie warunków do rozwoju usług sąsiedzkich jako uzupełnienia systemu wsparcia instytucjonalnego.
4. Wspieranie opiekunów osób zależnych poprzez dostęp do poradnictwa, informacji i form wsparcia odciążającego.
5. Realizowanie programów rządowych i lokalnych skierowanych do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
6. Wspieranie aktywizacji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnościami poprzez działania integracyjne i środowiskowe.
7. Tworzenie warunków do przeciwdziałania izolacji społecznej i osamotnieniu osób starszych.
8. Wspieranie dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych.
9. Monitorowanie sytuacji bytowej i zdrowotnej osób objętych wsparciem.
10. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze polityki senioralnej i wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
- liczba godzin usług opiekuńczych
- liczba środowisk objętych wsparciem
- liczba programów senioralnych
- liczba opiekunów korzystających ze wsparcia
- liczba działań integracyjnych
- wysokość wydatków na usługi opiekuńcze
- liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich

Realizatorzy:

MGOPS, Urząd Gminy, NGO, ochrona zdrowia

CEL STRATEGICZNY 3

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz wzmacnianie bezpieczeństwa rodzin

Cel operacyjny 3.1

Zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunki działań:

1. Wspieranie osób doznających przemocy domowej poprzez zapewnienie kompleksowej pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.
2. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty" we współpracy z właściwymi służbami i instytucjami.
3. Tworzenie warunków do sprawnego funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.
4. Wspieranie działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc poprzez motywowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
5. Realizowanie działań edukacyjnych zwiększających świadomość społeczną na temat przemocy domowej.
6. Wspieranie rodzin dotkniętych przemocą domową poprzez koordynację działań pomocowych.
7. Tworzenie warunków do szybkiej reakcji instytucji w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa.
8. Monitorowanie skuteczności podejmowanych działań pomocowych.
9. Doskonalenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba Niebieskich Kart
- liczba osób doznających przemocy objętych pomocą
- liczba osób stosujących przemoc objętych działaniami
- liczba spotkań ZI
- liczba programów korekcyjno-edukacyjnych
- liczba działań edukacyjnych
- liczba rodzin objętych wsparciem

Realizatorzy:

MGOPS, Policja, ZI, sąd, NGO

CEL STRATEGICZNY 4

Rozwijanie profilaktyki uzależnień i wzmacnianie zdrowych postaw społecznych

Cel operacyjny 4.1

Ograniczanie skali uzależnień i zachowań ryzykownych wśród mieszkańców

Kierunki działań:

1. Wspieranie realizacji programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych.
2. Realizowanie działań edukacyjnych dotyczących uzależnień od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
3. Tworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających ograniczaniu zachowań ryzykownych.
4. Wspieranie rodzin, w których występują problemy uzależnień, poprzez dostęp do poradnictwa i terapii.
5. Realizowanie działań motywujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia.
6. Wspieranie funkcjonowania grup wsparcia.
7. Realizowanie lokalnych kampanii informacyjnych i profilaktycznych.
8. Wspieranie współpracy instytucjonalnej w obszarze profilaktyki uzależnień.
9. Monitorowanie lokalnych zagrożeń związanych z uzależnieniami.

Wskaźniki:

- liczba programów profilaktycznych
- liczba uczestników działań
- liczba kampanii profilaktycznych
- liczba osób korzystających z poradnictwa

- liczba punktów konsultacyjnych
- liczba osób objętych terapią
- wysokość wydatków na profilaktykę

Realizatorzy:

MGKRPA, MGOPS, szkoły, NGO, ochrona zdrowia

Cel operacyjny 4.2

Wzmacnianie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży oraz ograniczanie czynników ryzyka sprzyjających sięganiu po substancje psychoaktywne i zachowania problemowe

Kierunki działań:

1. Realizowanie długofalowych programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, które są dostosowane do wieku, etapu rozwoju oraz realnych problemów dzieci i młodzieży występujących w środowisku lokalnym.
2. Wspieranie działań edukacyjnych rozwijających umiejętności społeczne dzieci i młodzieży, w tym radzenie sobie z presją rówieśniczą, stresem oraz trudnymi emocjami.
3. Tworzenie bezpiecznych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, które sprzyjają budowaniu pozytywnych relacji społecznych i ograniczają zachowania ryzykowne.
4. Realizowanie zajęć profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego, higieny cyfrowej oraz bezpiecznego korzystania z Internetu i nowych technologii.
5. Wspieranie działań wzmacniających rolę szkoły jako środowiska profilaktycznego, w którym dzieci i młodzież mogą uzyskać wsparcie w sytuacjach kryzysowych.
6. Realizowanie programów profilaktycznych z udziałem rodziców i opiekunów, które zwiększają ich kompetencje wychowawcze oraz umiejętność wczesnego rozpoznawania zagrożeń.
7. Wspieranie inicjatyw rówieśniczych, w których młodzież aktywnie uczestniczy w tworzeniu i realizacji działań profilaktycznych skierowanych do swoich grup wiekowych.
8. Tworzenie warunków do wczesnej identyfikacji dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka poprzez współpracę szkół, instytucji pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

9. Realizowanie działań profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym pochodzących z rodzin z problemami uzależnień.
10. Monitorowanie skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży w celu ich systematycznego doskonalenia.

Wskaźniki:

- liczba programów profilaktycznych realizowanych w szkołach
- liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami
- liczba godzin zajęć profilaktycznych
- liczba warsztatów i spotkań edukacyjnych
- liczba inicjatyw rówieśniczych
- liczba rodziców uczestniczących w działaniach profilaktycznych
- liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem specjalistycznym
- poziom frekwencji uczestników działań

Realizatorzy:

Placówki oświatowe, MGKRPA, MGOPS, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, ochrona zdrowia

2. Wdrożenie Strategii

2.1. Koordynacja

Koordynacja realizacją strategii jest zadaniem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipsku (stanowi o tym art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej).

2.2. Podmioty współpracujące

Do pełnej realizacji założonych celów przyczynia się sprawna współpraca wielu podmiotów, instytucji, organizacji i osób – każdego zgodnie z zakresem realizowanych statutowych. Są to w szczególności:

- Urząd Miasta i Gminy Lipsko,
- Placówki oświaty,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Grupy Diagnostyczno-Pomocowe,
- Instytucje kultury.

Do partnerów w realizacji celów strategicznych należy zaliczyć zarówno organy administracji, jak również podmioty drugiego sektora (przedsiębiorcy) oraz trzeciego sektora (ekonomii społecznej).

2.3. System monitorowania Strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych. Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający Strategię w oparciu o:

- monitoring wskaźnikowy – w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć
- monitoring społeczny – na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Lipsko, a w jego skład wejdą min. przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej realizacji.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko. Dodatkowo dane uzyskane dzięki wykorzystaniu ankiet oraz szerokiego udziału mieszkańców służyć będą ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii.

Rozróżnia się następujące rodzaje wskaźników w monitoringu:

- wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/ projektu; w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. liczba dni pracy ekspertów czy koszt budowy mieszkania socjalnego;
- wskaźniki wyników, odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/ projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć

charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych) lub finansowy (zmniejszenie kosztów leczenia);

- wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/ projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie –krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:
  a) oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;
  b) oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów - niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania.

2.4. Ewaluacja Strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji niniejszej Strategii jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób bezrobotnych);
- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych);
- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np., ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub

gospodarczych związanych bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy tez analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania.

Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

2.5. Źródła finansowania realizacji Strategii

Nie jest możliwe precyzyjne określenie wysokości planowanych środków na realizację celów przyjętych w niniejszej Strategii, a to ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu oraz brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Ramy finansowe realizacji Strategii są również uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych czynników, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800+" oraz w zakresie dostępu do innych, konkretnych świadczeń pomocy społecznej.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej.

Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Głównymi źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Lipsko na lata 2026-2030 będą m.in.: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

2.6. Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko na lata 2026-2030 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy szczegółowe:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lipsko,
- Program współpracy Gminy Lipsko z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.

3. Harmonogram

Harmonogram realizacji Strategii

Etap	Działanie	Perspektywa czasowa
I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Lipsko w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko na lata 2026-2030	do 31 stycznia 2026 r.
II	Upowszechnienie tekstu Strategii w BIP i przekazanie dokumentu realizatorom.	Niezwłocznie po przyjeciu uchwały Rady Gminy Lipsko
III	Realizacja przyjętych zadań przez podmioty odpowiedzialne.	1 stycznia 2026 - 31 grudnia 2030
IV	Monitoring realizowanych działań i aktualizowanie w razie wystąpienia takiej potrzeby.	1 stycznia 2026 - 31 grudnia 2030
V	Przygotowanie dokumentu (raportu) z ewaluacji końcowej Strategii	Ostatni rok obowiązywania Strategii – przed uchwaleniem nowej Strategii.

4. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipsko na lata 2026-2030 spełnia zadanie fundamentalnego dokumentu dla władz Gminy odnośnie długofalowego projektowania i wdrażania lokalnej polityki społecznej. Misja, wizja oraz cele sformułowane w zakresie polityki społecznej zostały uadekwatnione do ujawnionych w wyniku procesu diagnostycznego problemów społecznych wspólnoty lokalnej. Na diagnozę złożyły się nie tylko analiza zastanych danych instytucjonalnych, ale również badanie ankietowe

reprezentantów przedstawicieli trzech grup społecznych, co przyczynia się do realizacji partycypacyjnego modelu procesu legislacji.

Opracowanie niniejszej Strategii wpisuje się w kierunki wytyczone w dokumentach wyższej rangi, a sama Strategia jest dokumentem, do którego należy odwoływać się w planowaniu wydatkowania środków finansowych na cele społeczne, a także stanowi podstawę skutecznego pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów strefy społecznej. W tym Strategia jest punktem wyjścia do opracowania perspektywicznych i szczegółowych programów z zakresu pomocy społecznej, w tym m.in. Programu Wspierania Rodziny, Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Do każdego z celów strategicznych zostały przypisane precyzujące je cele szczegółowe, główne kierunki działania, podmioty realizujące, wskaźniki realizacji oraz główne źródła finansowania. W niniejszej Strategii przyjęto perspektywę realizacji obejmującą szeroki horyzont czasowy lat 2026-2030. Ma to na celu umożliwienie ciągłości planowania strategicznego przez władze gminy w zakresie polityki społecznej. Strategia będzie podlegać stałemu monitorowaniu, a w razie takiej potrzeby również aktualizacjom w związku z zachodzącymi w gminie i kraju zmianami realiów społeczno-gospodarczych i prawnych.

Działania realizowane w ramach Strategii powinny zostać oparte na zintegrowanej współpracy różnych instytucji, których statutowe zadania zazębiają się w sferze administracyjnej, zdrowotnej, socjalnej, edukacyjnej, bezpieczeństwa i rynku pracy.

UZASADNIENIE

Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Lipsko na lata 2026-2030 wynika z ustawowego obowiązku nałożonego na samorząd gminny (art. 16b ust. 1 i 2, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej).

Dokument ten stanowi fundament polityki społecznej, wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia wskazuje obszary problemowe, zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Dokument określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom Gminy Lipsko dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego. Zadania z zakresu tak szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane będą za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy Lipsko.

Opracowanie strategii zostało poprzedzone diagnozą lokalnych problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Lipsko, co gwarantuje, że zaplanowane działania odpowiadają na potrzeby mieszkańców.

W świetle powyższego przyjęcie uchwały jest uzasadnione.